

Azərbaycanın səhiyyə infrastrukturunun tamamilə yenilənməsi Ulu Öndərin adı ilə bağlıdır

Dünya Azərbaycanlı Təbiblərinin I Simpoziumunun iştirakçlarına

Hörmətli simpozium iştirakçıları! Sizi xaricdə yaşayan azərbaycanlı həkimlərin birinci simpoziumunun ölkəmizin paytaxtında öz işinə başlaması münasibətilə ürəkdən salamlayır, insanların sağlamlığının qorunması naminə fəaliyyətinizdə hər birinizə müvəffəqiyyətlər arzulayıram.

Bu ilk simpoziumun Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illiyi ilə əlaqədar keçirilən yubiley tədbirləri çərçivəsində təşkil olunan rəmzi mənə qazandı. Azərbaycanın səhiyyə infrastrukturunun tamamilə yenilənməsi və müasir əsaslar üzərində qurulması məhz Ulu Öndərin adı ilə bağlıdır.

Ötən müddətdə uğurla gerçəkləşdirilmiş işlərin davamı olaraq səhiyyənin inkişafı bu gün də dövlətimizin sosializmə yönəlmiş siyasətinin prioritetlərindəndir. Respublikamızın regionlarında yeni-yeni diaqnostika mərkəzləri və şofa ocaqları istifadəyə verilməmiş, səhiyyə müəssisələri qabaqcıl texnologiyalara əsaslanan tibbi avadanlıqlarla təchiz edilmiş, əhalinin sosial müdafiəsinin başlıca tərkib hissəsi kimi həyati əhəmiyyətə malik icbari tibbi sığorta tətbiq olunmuşdur. Son illərdə təbabətin aktual məsələlərinə dair beynəlxalq səviyyəli konfrans və görüşlərə ölkəmizin evsahibliyi etməsi isə Azərbaycan səhiyyəsinin global səhiyyə sisteminə inteqrasiyasına əlverişli zəmin yaratmışdır.

Qürurverici haldır ki, Azərbaycan tibb təhsilinin və elminin yetirdiyi yüzlərlə həmvətənimiz dünyanın müxtəlif guşələrində ən mötəbər klinikalarda çalışır və yüksək peşəkariyyətləri ilə seçilərək xalqımızı layiqincə təmsil edirlər. Onlar ölkəmizin hüdudlarından çox-çox uzaqlarda olsalar da, qəlbləri daim doğma Azərbaycanla döyünür. Qırx dörd günlük Vətən müharibəsi zamanı könüllü şəkildə ön cəbhəyə yollanan ağıxalət qəhrəmanlarımızın simasında bu, bir daha təsdiqini tapdı.

İştirakçısı olduğunuz simpozium təbabətin ayrı-ayrı sahələrindəki yeniliklərin paylaşılması və xaricdə məskunlaşmış həkim soydaşlarımızın öz nəzəri və təcrübə bilikləri ilə Azərbaycan səhiyyə sisteminin daha da təkmilləşdirilməsi istiqamətində görülən işlərə yüksək ixtisaslı tibbi kadrlarımızla birgə töhfələr vermələri üçün potensial imkanların üzə çıxarılması məqsədi daşıyır.

Ümidvaram ki, simpoziumda tibb elminin çağırışları işığında innovativ metodlardan istifadəni nəzərdə tutan geniş fikir, təcrübə mübadiləsi və dolğun müzakirələr aparılacaq, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın yeni perspektivləri müəyyən ediləcəkdir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 17 iyun 2023-cü il

Qardaşlıq missiyası

Türkiyə Prezidentinin və Pakistan Baş nazirinin Azərbaycana səfərləri Hayastana və onun havadarlarına mesaj oldu

Türkiyə və Pakistan bu gün də Azərbaycana birmənalı şəkildə dəstəklərini davam etdirirlər. Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycanın qardaş dövlətlərlə hərbi əməkdaşlığı yeni mərhələyə qədəm qoyub və bunu hərbi təlimlər də göstərir. Türkiyə Prezidentinin və Pakistan Baş nazirinin səfərləri isə əlaqələrin yeni keyfiyyət mərhələsinə qədəm qoymasına xidmət edəcək. Eyni zamanda bu səfərlər Hayastana və onun havadarlarına mesaj oldu.

Hayastan sülh istəmir

Bu ölkənin istənilən tərbiatı yalnız özünə ciddi ziyan vuracaq

Son günlər Azərbaycan ərazisindəki qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin tərbiatçı hərəkətləri buna misaldır. Sual ortaya çıxır ki, 2020-ci il 10 noyabr birgə bəyannaməsinə əsasən, Qarabağdakı qanunsuz erməni birləşmələrini ərazilərimizdən çıxarmaq öhdəliyini üzərinə götürən Ermənistan niyə buna əməl etmir? Bunun nəticəsidir ki, xüsusən Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti yerləşdiyi ərazilərimizdə ermənilər tərəfindən müxtəlif qanunsuzluqlara əl atılır, həmçinin mövqelərimiz atəşə tutulur.

Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinin möhkəmləndirilməsinə yeni töhfə

♦ Tataristanın Rəisi Rüstəm Minnixonovun Azərbaycana səfəri

"Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkında "Avto Lizing Azərbaycan" MMC-nin açılışı olub

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Tataristanın Rəisi Rüstəm Minnixonov açılışda iştirak ediblər

İyunun 17-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və ölkəmizdə səfərdə olan Rusiya Federasiyasının Tataristan Respublikasının Rəisi Rüstəm Minnixonov Cəbrayıl rayonunda "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkında "Avto Lizing Azərbaycan" MMC-nin açılışında iştirak ediblər.

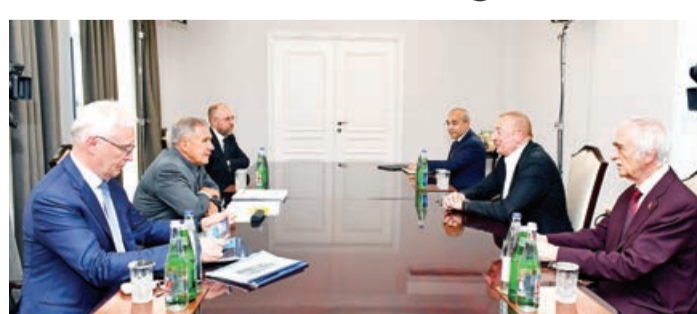
AZƏRTAC xəbər verir ki, iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cab

barov görülən işlər barədə məlumat verdi.

Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonunun Arazboyu ərazisinin əsasən düzənlik relyefə və bölgənin cənub istiqamətində giriş qapısı mövqeyinə malik olması "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkının fəaliyyəti üçün əlverişli şəraiti təmin edir. Sənaye Parkının logistik imkanlar baxımından əlverişli ərazidə yerləşməsi investitorların diqqətini cəlb edən əsas amillərdən biridir.

İlham Əliyevin Rüstəm Minnixonovla görüşü

İyunun 17-də Zəngilan rayonunun Ağalı kəndində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Rusiya Federasiyasının Tataristan Respublikasının Rəisi Rüstəm Minnixonov ilə görüşü olub.

İlham Əliyev və Rüstəm Minnixonov Ağalı kəndində olublar

İyunun 17-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Rusiya Federasiyasının Tataristan Respublikasının Rəisi Rüstəm Minnixonov Zəngilan rayonunun Ağalı kəndində olublar.

Birləşmiş Krallıqla əlaqələrin inkişafına xüsusi əhəmiyyət veririk

Böyük Britaniya və Şimali İrlandiyanın Kralı Əlahəzrət III Çarlza

Əlahəzrət!

Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının milli bayramı - Təvəllüd Günü münasibətilə Sizə və Sizin simanızda bütün xalqınıza şəxsən öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ön səmimi təbriklərimi və xoş arzularımı çatdırmaqdan məmnunluq duyuram.

Biz Azərbaycan ilə Birləşmiş Krallıq arasında əlaqələrin inkişafına xüsusi əhəmiyyət veririk. Əminəm ki, ölkələrimiz arasında təşəkkül tapmış dostluq münasibətləri, çoxşaxəli əməkdaşlığımız xalqlarımızın mənafətinə uyğun olaraq bundan sonra da möhkəmlənəcək və genişlənəcəkdir.

Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, fəaliyyətinizdə uğurlar, Birləşmiş Krallığın dost xalqına daim firavanlıq diləyirəm.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 14 iyun 2023-cü il

Tataristan və Azərbaycan arasında hərtərəfli əməkdaşlıq davam edir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-əlləri cənab İlham Əliyevə

Hörmətli İlham Heydər oğlu!

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 105-ci ildönümü münasibətilə Tataristan Respublikasının sakinləri adından və şəxsən öz adımdan ön səmimi təbriklərimi qəbul edin. Doğma ölkənizin hərtərəfli inkişafı, onun iqtisadi gücünün və beynəlxalq arenada nüfuzunun möhkəmləndirilməsi naminə quruculuq yolunda Sizə, qardaş Azərbaycan xalqına səmimi-qəlbədən daimi uğurlar arzu edirik. Qoy, Azərbaycan dövlətçiliyinin banilərini ideyaları və təcrübəsi bundan sonra da cəmiyyətin birləşməsinə xidmət etsin, ölkə vətəndaşlarını böyük işlərə ruhlandırın, Azərbaycan Respublikasının inamı və firavan gələcəyinin formalaşdırılmasında dayağ olsun!

Rusiya-Azərbaycan münasibətləri çərçivəsində Tataristan və Azərbaycan arasında hərtərəfli əməkdaşlığın davamlı inkişafına ümid edirik. Bizim konstruktiv qarşılıqlı fəaliyyətimizin nəticələrinin Rusiya və Azərbaycan xalqları arasında əlaqələrin gücləndirilməsinə, bütövlükdə ümumi sülhün möhkəmləndirilməsinə mühüm töhfə olduğuna inanırıq.

Sizə, Sizin yaxınlarınıza və gözəl ölkənizin bütün sakinlərinə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik arzulayıram.

Hörmətlə,

Rüstəm MİNNİXANOV,
Rusiya Federasiyasının Tataristan Respublikasının Rəisi,
"Rusiya-İslam dünyası" Strateji Baxış Qrupunun sədri

Yeni Laçının ilk şəfqət ünvanı

Böyük qayıdışın yenidən qurulan şəhərindəki modul tipli xəstəxanada əhaliyə 24 saat xidmət göstərilir

Laçın modul tipli xəstəxanası Prezidentin 2022-ci il 16 noyabr tarixli sərəncamı ilə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun inkişafına təkan verən Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı çərçivəsində yaradılıb. 24 saat tibbi xidmətin təmin edilməsi məqsədilə TƏBİB tərəfindən modul tipli xəstəxanaya tam təchizatlı 2 təcili tibbi yardım avtomobili də təhkim olunub.

Paşinyan qadınları da orduya cəlb edir

Səbəb silahlı bölmələrdə hökm sürən xaotik vəziyyət və gənclərin xidmətdən yayınmasıdır

Orduda yaranan kaos səbəbindən gənclərin silahlı qüvvələrdə xidmətdən yayınması adı hal alıb. Belə vəziyyətdə Hayastanda artıq qadınlar da orduya cəlb edilir. Məğlub ölkədə ösgeçlər arasında ölüm faktlarının da sayı artıb. Təkcə may ayında hərbi hissələrdə 13 belə hadisə olub. Sonuncu insident baş leytenant Tatevos Minasyanın intihar etməsidir. Bununla yanaşı, korrupsiya ilə əlaqədar 2, fərariliklə əlaqədar 3, oğurluq halları ilə bağlı 10-dan çox fakt aşkarlanıb.

Tataristanın Rəisi Rüstəm Minnixanovun Azərbaycanca səfəri

Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinin

"Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkında "Avto Lizing Azərbaycan" MMC-nin açılışı olub

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Tataristanın Rəisi Rüstəm Minnixanov açılışda iştirak ediblər

Əvvəli 1-ci səh.

Park yeni salınan magistral avtomobil və demir yollarının üzərində yerləşir ki, bu da ərazidən həmin magistral yollara birbaşa giriş-çığışı təmin edəcək. Bu avtomobil və demir yolları Zəngəzur dəhlizi vasitəsilə Azərbaycandan Türkiyəyə və Türkiyədən Azərbaycana, eləcə də Azərbaycan ərazisindən Rusiyaya yüklərin daşınması üçün yeni əlverişli imkanlar yaradacaq.

Bildirildi ki, bu Sənaye Parkı 200 hektar ərazini əhatə edir. Parkın prioritet istiqamətləri kimi, logistika və ticarət mərkəzi, anbar kompleksləri, topdan və pərakəndə satış obyektləri, TIR parkı, gömrük, yanacaqdoldurma, avtomobil və digər texnikaların təmiri məntəqələrinin və sairin təşkili müəyyənləşdirilib. Sənaye Parkında quruculuq işləri mərhələli şəkildə həyata keçirilir. Parkın ərazisi tam olaraq minalardan və hərbi sursatlardan təmizlənməli. Sənaye Parkında fəaliyyət göstərəcək işçilərin və sahibkarların rahatlığının təmin edilməsi məqsədilə mobil şəhərcik salınıb.

Ölkəmizdəki digər mövcud sənaye parklarında olduğu kimi, "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkında da sahibkarlar üçün əlverişli investisiya mühiti formalaşdırılır. Belə ki, Sənaye Parkının rezidentləri dövlət vəsaiti hesabına hazır infrastruktur (qaz, işıq, su, kanalizasiya, daxili avtomobil və demir yolları, fiber-optik və s.) təmin edilir. Eyni zamanda rezidentlər qeydiyyatdan keçdikdən etibarən 10 il müddətinə önlük vergisindən, torpaq vergisindən, gəlir və ya mənfəət vergisindən, istehsal məqsədilə idxal etdikləri tex-

nikanın, texnoloji avadanlıqların və qurğuların idxalı zamanı əlavə dəyər vergisindən və gömrük rüsumlarından azad olunurlar. Bunlarla yanaşı, İqtisadi Zonaların İnkişafı Agentliyi tərəfindən rezidentlərə hər cür təşkilatı dəstək göstərilir.

Prezident İlham Əliyev və Rəis Rüstəm Minnixanov "Avto Lizing Azərbaycan" MMC-nin açılışını bildirən rəsmi lenti kəsdilər.

Məlumat verildi ki, Rusiya və Azərbaycan birgə müəssisəsi olan "Avto Li-

zinq Azərbaycan" MMC tərəfindən "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkının 3 hektar ərazisində texniki servis mərkəzi yaradılıb. Mərkəz yük avtomobilləri və kənd təsərrüfatı texnikalarına xidmət göstərilməsi sahəsində hab rolunu oynayacaq. Mərkəzdə işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə istifadə olunan 1500-dək avtomobillərə, həmçinin yüklərin daşınmasını həyata keçirəcək tranzit avtomobillərə və digər texnikalara peşəkar xidmət göstəriləcək.

Mərkəzdə texniki xidmət bloku, təmir emalatxanası, gözləmə zalı, tədris otağı, anbar, portal tipli avtoyuma məntəqəsi və xidməti otaqlar yaradılıb. Texniki təmir emalatxanasında mühərriklərin və digər aqreqlərin, elektrik avadanlıqlarının, pnevmatik və hidravlik qurğuların təmiri sahələri, daxili yanma mühərriklərinin yuyulması məntəqəsi fəaliyyət göstərəcək.

Burada həmçinin mehmanxana, ehtiyat hissələri mağazası və digər xidmət sahələri istifadəyə verilib. Bununla yanaşı,

mərkəzdə mobil təmir və texniki servis briqadaları da fəaliyyət göstərəcək ki, bu da işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə istifadə olunan bütün texnikalara yerində xidmət göstərməyə imkan yaradacaq.

Ümumi investisiya həcmi 10,2 milyon manat olan müəssisənin inşasına artıq 9,4 milyon manatdan çox investisiya yatırılıb. Müəssisənin fəaliyyətə başlaması məşğulluğun təmin edilməsinə də töhfə verəcək.

İlham Əliyevin Rüstəm Minnixanovla görüşü

Əvvəli 1-ci səh.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Tataristan Respublikasının Rəisini salamlayan **Prezident İlham Əliyev** dedi:

- Hörmətli Rüstəm Nurqaliyev, bir daha xoş gəlmisiniz. Mən yeni görüşümü çox şadam. Əlbəttə, bu gün birgə mərkəzin açılış əlamətdar hadisədir. Lakin daha vacibi bizim sizinlə ünsiyyətimizdir. Mən bizim həm Kazanda, həm də Bakıda görüşlərimizi məmnuniyyətlə yada salıram. Şadam ki, Sizinlə müəyyən etdiyimiz hər şey, o cümlədən "Araz Vadisi" Sənaye Parkının birinci obyektidir, - icra olunur. Yəni biz ərazilərin bərpası

işinə belə münasibətə görə çox minnətdarıq. Əlbəttə ki, biz müəyyənləşdirdiyimiz əməkdaşlıq proqramının tam həyata keçəcəyinə ümidvarıq.

Biz burada məsləhətləşmələrə gələn və sonrakı planlar üzrə qərar qəbul edən nümayəndə heyəti ilə artıq fikir mübadiləsi aparmışıq. Əlbəttə, sənaye kooperativində, energetikada, neft-qaz sahəsində perspektivlər böyükdür. Təbii ki, mədəni əməkdaşlıq da çox vacib sahədir. Tataristan və Azərbaycan xalqları əsr-lərboyu qardaşlıq, dostluq münasibətləri saxlayırlar. Əlbəttə ki, bizim aramızdakı münasibətlər Rusiya və Azərbaycan arasında dostluq, müttəfiqlik münasibətlərinin möhkəmlən-

dirilməsi işinə böyük töhfədir və bizim dövlətlərarası səviyyədə planlaşdırdığımız, həyata keçirdiyimiz hər bir məsələ kimi çox səmərəli, dinamik şəkildə inkişaf edir.

Beləliklə, bir daha xoş gəlmisiniz. Sizə burada - həm Cəbrayıl və Zəngilanda, həm də sabah Bakıda xoş səfər arzulayıram.

Tataristan Respublikasının Rəisi Rüstəm Minnixanov dedi:

- Hörmətli İlham Heydər oğlu, hər şeydən əvvəl gözəl ölkədə olmaq imkanına, Sizin dövlətinizə görə təşəkkür etmək və əlbəttə, Sizə - Azərbaycan Prezidentinə və bizim

Prezidentə minnətdarlığımı bildirmək istərdim. Biz ölkələrimiz arasında münasibətlərin möhkəmləndirilməsinə regional səviyyədə də ciddi töhfə veririk.

Tatarlara və azərbaycanlılara gəlincə, biz dil baxımından da tarixən çox yaxınıq. Siz bu qəşəbədəki vətəndaşlarınızla danışırsınız və mən praktik olaraq hər şeyi başa düşürəm. Əlbəttə, bu gün biz tikintisi davam edən məsciddə olduq. Bütün bunlar bizə çox yaxındır və bütün bunlar bizi çox yaxınlaşdırır. Bizim birinci Prezidentimiz Mintimer Şaymiyev, onun və Tataristanın yaxın dostu Heydər Əliyev münasibətlərimizin möhkəm təməlini qoyublar.

Tataristanın Rəisi Rüstəm Minnixonovun Azərbaycana səfəri

möhkəmləndirilməsinə yeni töhfə

İlham Əliyev və Rüstəm Minnixonov Ağalı kəndində olublar

Əvvəli 1-ci səh.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev və Rüstəm Minnixonov elektromobillərlə Ağalı kəndini gözlədilər.

Qeyd edək ki, bu günə qədər Böyük qayıdış çərçivəsində Zəngilanın Ağalı kəndinə ümumilikdə 86 ailə - 420 nəfər köçürülüb. Ağalıda məskunlaşan sakinlər yüksək keyfiyyətli, "ağıllı" texnologiyalarla təchiz edilmiş evlərə təmin olunublar.

Müvafiq qurumlar tərəfindən sakinlər peşə ixtisaslarına və bacarıqlarına uyğun şəkildə işlə təmin ediləblər. Onlar müxtəlif dövlət qurumlarında, ictimai işə obyektlərində, tikinti şirkətlərində, tikilş fabrikində və sair çalışırlar. Köçürülmüş əhali üçün bütün infrastruktur yaradılıb.

Prezident İlham Əliyev və Rüstəm Minnixonov Ağalı sakinləri ilə görüşüb söhbət etdilər.

Prezident İlham Əliyev: Salam-ələyküm.

Sakinlər: Salam-ələyküm, cənab Prezident, xoş gəlmisiniz.

Rüstəm Minnixonov: Salam-ələyküm.

Sakinlər: Xoş gəlmisiniz, cənab Prezident.

Qadın sakin: Həmişə Siz gələsiniz, xoş gəlmisiniz.

Prezident İlham Əliyev: Necəsiniz? Necə yaşayırsınız?

Sakinlər: Sağ olun, cənab Prezident, Allah Sizə ömür versin. Biz yaxşıyıq, Sizin sayınızda hər şey yaxşıdır, əladır. Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin, qazilərimize kömək etsin. Biz Sizin sayınızda burada yaşayırıq. Allah Sizə cansağlığı versin.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun.

Sakinlər: Sağ olun, cənab Prezident. Allah Sizi qorusun!

Prezident İlham Əliyev: Salam, necəsiniz? Qızım, sən də gəl.

Qadın: Salam, xoş gəlmisiniz. Gəlin, uşaqlar, şəkil çəkdiyəm.

Prezident İlham Əliyev: Necə yaşayırsınız burada?

Qadın: Mən Bakıdan gəlmişəm.

Prezident İlham Əliyev: Qonaq gəlmisiniz?

Qadın: Bəli, qonaq gəlmişik.

Minnixonov (balaca qıza): Adın nədir?

Qız: Xədicə.

Prezident İlham Əliyev: Bəs sənənin adı nədir?

Oğlan: Yusif.

Prezident İlham Əliyev: Nəvələrinizdir. Sənənin adı nədir?

Qız: Mələk.

Prezident İlham Əliyev: Necəsiniz?

Qız: Yaxşıyam.

Qadın sakin: Cənab Prezident, Ağalıda xoş gəlmisiniz. Allah Sizə sağ olsun.

Digər qadın: Cənab Prezident, bu gün bu qızın ad günüdür, onunla bir şəkil çəkdiyərsiniz?

Prezident İlham Əliyev: Ad günüdür? Təbrik edirik.

Qadın: Allah Sizin canınızı sağ etsin ki, bizə bu günləri qismət etdiniz.

Digər qadın: Cənab Prezident, Sizə dərin təşəkkürümüzü bildiririk. Sizinlə dəfələrlə görüşmüşük, yoqin tanımış olarsınız.

Prezident İlham Əliyev: Çox sağ olun. Bəli, bəli.

Qadın: Ağalya xoş gəlmisiniz, həmişə Siz gələsiniz. Siz gələndə

biz çox sevinirik. Görürsünüz, Sizi uşaqlar da nə qədər çox istəyirlər.

Sakinlər: Allah Sizi var eləsin. Sizinlə fəxr edirik. Bizim Prezidentimiz dünya lideridir.

Qadın: İnşallah, həmişə yolunuz açıq, işiniz uğurlu olsun.

◆ ◆ ◆

Söhbət zamanı xatirə şəkilləri çəkdirildi.

Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanında qarşılanma

Rusiya Federasiyasının Tataristan Respublikasının Rəisi Rüstəm Minnixonov iyunun 17-də Azərbaycan Respublikasına səfərə gəlib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanında Tataristan Respublikasının Rəisi Rüstəm Minnixonov Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Vahid Hacıyev, Azərbaycanın Rusiyadakı səfiri Polad Bülbüloğlu və digər rəsmi şəxslər qarşıladılar.

Rüstəm Minnixonov Zəngilan şəhərində görülən işlərlə tanış olub

İyunun 17-də Rusiya Federasiyasının Tataristan Respublikasının Rəisi Rüstəm Minnixonov Zəngilan şəhərində görülən işlərlə tanış olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, əvvəlcə Rüstəm Minnixonov Zəngilan şəhərindəki Konqres Mərkəzinin tikintisi ilə bağlı məlumat verilib.

Bildirilib ki, Konqres Mərkəzinin layihələndirilən ərazisi 2,2 hektardır. Burada mərkəzin binası ilə yanaşı, restoran, pavilyon da inşa olunur. Konqres Mərkəzi 605 yerlikdir. Buradakı restoranın isə 240 yerlik olması nəzərdə tutulub. Bu ərazidə müvafiq yaşillıq zonaları salınacaq, avtomobillər üçün yerüstü parklanma sahəsi yaradılacaq.

Qeyd olunub ki, ekoloji memarlıq konsepsiyasına əsasən mərkəzin damı yaşillıq zolağı və günəş panelləri ilə əhatə ediləcək. Konqres Mərkəzində beynəlxalq və ölkə səviyyədə müxtəlif tədbirlər keçiriləcək.

Ardi 4-cü səh.

Tataristanın Rəisinə Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonunda görülən işlər barədə məlumat verilib

İyunun 17-də Azərbaycan Respublikasına səfərə gələn Rusiya Federasiyasının Tataristan Respublikasının Rəisi Rüstəm Minnixonov Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında görülən işlər barədə məlumat verilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonunda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Vahid Hacıyev Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında görülən işlər barədə təqdimatla çıxış edib.

Tataristanın Rəisinə əvvəlcə Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanı barədə məlumat verilib. Bildirilib ki, 2022-ci il oktyabrın 20-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın iştirakı ilə hava limanının açılışı olub. Hava limanı bütün növ təyyarələrə, o cümlədən genişgövdəli ağır yük təyyarələrini qəbul etmək imkanına malikdir. Müasir tələblərə cavab verən beynəlxalq aeroportun terminalı saatda 200 sərnişinə xidmət göstərə bilər.

Qeyd olunub ki, Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarının ümumi ərazisi 2580 kvadratkilometrdir. Bu rayonlardan olan keçmiş məcburi köçkünlərin sayı 152 min 200 nəfərdir. Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Programına uyğun olaraq, keçmiş məcburi köçkünlərin doğma yurdlarına qayıdışı prosesinə start verilib. Hazırda 86 ailədən ibarət 420 nəfər Zəngilanın Ağalı kəndinə qayıdıb və orada yaşayır. Ümumilikdə 2022-2026-cı illərdə Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayon mərkəzlərinin, 5 qəsəbənin, 24 kəndin tikintisi və Böyük qayıdışın birinci mərhələsində 41 min 277 nəfərin köçürülməsi planlaşdırılıb.

Qeyd olunub ki, ərazilərin minalardan təmizlənməsi işi fasiləsiz davam etdirilir. İndiyədək Qubadlı rayonunda 80 min hektar (4,5 faiz), Cəbrayıl rayonunda 105 min hektar (18,3 faiz), Zəngilan rayonunda isə 73 min hektar (9,8 faiz) ərazi minalardan təmizlənilib. Bu rayonlarda müvafiq olaraq 3278, 14 min 803 və 2487 mina və partlamamış hərbi sursat aşkarlanıb.

Bildirilib ki, Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonunda ümumi uzunluğu 323 kilometr olan 5 avtomobil yolu, 111,4 kilometr uzunluğunda dəmir yolu inşa olunur. Bundan başqa, burada 4 yarımstansiya, ümumi gücü 42,6 MVt olan 5 Kiçik Su-Elektrik Stansiyası, 240 MVt gücündə "Şəfqət" Günəş-Elektrik Stansiyası yaradılır.

Tataristanın Rəisi Rüstəm Minnixonov "Araz Vadisi İqtisadi zonası" Sonayə

Parkında görülən işlər barədə də məlumat verildi. Bildirildi ki, 200 hektar ərazi əhatə edən Sonayə Parkına sahibkarlar tərəfindən böyük maraq göstərilir. Artıq 5 sahibkarlıq subyekti parkın rezidenti kimi, 1 sahibkarlıq subyekti isə qeyri-rezident kimi qeydiyyatda alınıb. Bu layihələrin reallaşması nəticəsində ümumilikdə Sonayə Parkına 32,7 milyon manat investisiya yatırılacaq.

Tatarıstanın Rəisi Rüstəm Minnixonovun Azərbaycana səfəri

Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinin möhkəmləndirilməsinə yeni töhfə

Rüstəm Minnixonov Zəngilan şəhərində görülən işlərlə tanış olub

Əvvəli 3-cü səh.

Sonra Tatarıstanın Rəisi Zəngilan məscidinin tikintisi ilə tanış olub.

Bildirilib ki, Zəngilan məscidi "Paşa Holding" MMC-nin dəstəyi ilə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən inşa olunur. Ermənistanın torpaqlarımızı işğal altında saxladığı otuz il ərzində digər ərazilərimizdə olduğu kimi, Zəngilan rayonunda da tarixi, dini, mədəniyyət abidələrimiz vandalizmə məruz qalıb, dağıdılıb, təhqir edilib. İşğal dövründə Zəngilan şəhərindəki məsciddən də tövlə kimi istifadə olunub. Rayonun işğaldan azad edilməsi nəticəsində buradakı tarixi, memarlıq abidələri də erməni əsarətindən qurtulub.

Otuz ilə yaxın işğal dövründə dağıdılan, təhqir olunan dini abidələrimizin, məscidlərimizin yenidən həyata qaytarılması prosesində Heydər Əliyev Fondu müstəsna xidmət göstərir. Qarabəddəki dini abidələrin, məscidlərin bərpası işləri sürətlə davam etdirilir.

Məlumat verilib ki, Zəngilan məscidinin bərpasının təməl daşı dövlət başçısı İlham Əliyevin, birinci xanım Mehriban Əliyevanın və qızları Leyla Əliyevanın iştirakı ilə 2021-ci il aprelin 26-da qoyulub, bərpa işləri fasiləsiz həyata keçirilib.

Tatarıstanın Rəisi Zəngilan şəhərini gəzərək ermənilər tərəfindən törədilmiş dağıntılarla tanış olub.

Tatarıstanın Rəisi Rüstəm Minnixonov Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ilə birlikdə Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanından Bakıya yola düşüblər

Ölkəmizdə səfərdə olan Rusiya Federasiyasının Tatarıstan Respublikasının Rəisi Rüstəm Minnixonov Azərbaycan Prezidenti

İlham Əliyev ilə birlikdə iyunun 17-də Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanından Bakıya yola düşüblər.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun Müşahidə Şurasının iclası keçirilib

İyunun 17-də Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) Müşahidə Şurasının iclası keçirilib.

Nazirlər Kabinetinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, Azərbaycan Respublikasının Baş naziri, ARDNF-in Müşahidə Şurasının sədri Əli Əsədovun sədrliyi ilə keçirilən iclasın gündəliyində Dövlət Neft Fondunun 2022-ci ildə fəaliyyəti haqqında illik hesabatı, maliyyə fəaliyyətinin auditinin nəticələri, 2022-ci il büdcəsinin icrası və fondun 2023-cü il büdcəsinə dəyişikliklərin edilməsi barədə məsələlər ətrafında müzakirə edilmişdir.

İclasda Dövlət Neft Fondunun icraçı direktoru İsmayil Məmmədovun məruzəsi dinlənilib.

Yekunda Dövlət Neft Fondunun 2022-ci ildə fəaliyyəti və büdcəsinin icrasına dair hesabatlarının, 2023-cü il büdcəsinə dəyişikliklərin edilməsi barədə layihənin Azərbaycan Respublikası Prezidentinə təqdim olunması barədə müvafiq qərarlar qəbul olunub.

Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı Mübarizə üzrə Komissiyasının növbəti iclası olub

İyunun 17-də Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı Mübarizə üzrə Komissiyasının növbəti iclası keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, komissiyanın sədri Samir Nuriyev iclası giriş sözü ilə açaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində həyata keçirilən genişmiqyaslı tədbirlər haqqında ətraflı çıxış edib, həmçinin ötən dövrdə komissiyanın fəaliyyəti barədə məlumatları diqqətə çatdırıb.

Qeyd olunub ki, Azərbaycan Respublikasının sürətli inkişaf dinamikası fonunda ölkəmizdə korrupsiyaya qarşı effektiv mübarizəni təmin edən və müasir dövrün tələblərinə cavab verən səmərəli mexanizmlər sistemi formalaşdırılıb. Qanunvericilikdə aparılmış dəyişikliklər

həyata keçirilən mütərəqqi institusional islahatlar bu sahədə ixtisaslaşmış nüfuzlu təşkilatlar olan Avropa Şurasına üzv dövlətlərin Korrupsiyaya qarşı Dövlət Qrupu (GRECO) və İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının (OECD) Anti-korrupsiya Şöbəsi tərəfindən yüksək qiymətləndirilib.

Komissiya üzvləri ölkəmizdə şəffaflıq və dürüstlüyün daha da gücləndirilməsi istiqamətində görülən işlər fonunda qeyd edilən təşkilatların tövsiyələrinin bu inkişaf prosesinə müsbət təsir göstərəcəyini vurğulayıblar.

Ölkəmizin iqtisadi sistemindən qeyri-qanuni məqsədlər üçün istifadənin yolveril-

məzliyini qeyd edən iclas iştirakçıları dövlət əmlakının mənimlənməsi və dövlətin iqtisadi təhlükəsizliyi əleyhinə digər hüquqpozumlarla mübarizə tədbirlərini, habelə bu sahədə aidiyyəti qurumların rolu və onların üzərinə düşən vəzifələri müzakirə ediblər. İclasda həmçinin bəzi özəl müəssisələrin fəaliyyətində, xüsusilə mənzil-tikinti kooperativlərində yol verilən korrupsiya hallarının qarşısının alınması və vətəndaşların hüquqlarının qorunması istiqamətində görülmüş işlər barədə məruzələr dinlənilib.

Yekunda komissiyanın növbəti dövr üçün iş planı təsdiq edilmişdir.

Qeyri-yaşayış təyinatlı bəzi tikinti obyektlərinin istismarına icazə verilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikasında tikinti sahəsində biznes mühitini əlverişliliyinin davamlı artırılması, şəhərsalma və tikinti inzi-batçılığını prosedurların sadələşdirilməsi, tənzimləmə mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi, eləcə də bu sahədə qanunvericiliyin tələblərinə riayət edilməsinə nəzarətin sərtləşdirilməsi və tikinti norma və qaydalarının pozulmasına görə məsuliyyətin gücləndirilməsi istiqamətində mühüm işlər görülmüşdür.

Tikinti sektorunda davamlı islahatların aparılması iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrində sahibkarlıq təşəbbüslərinin həyata keçirildiyi müxtəlif təyinatlı qeyri-yaşayış binalarının inşasına əlverişli şərait yaratmışdır.

Bununla belə, ölkədə ötən dövrdə tikinti fəaliyyəti subyektləri tərəfindən bəzi hallarda şəhərsalma və tikinti qanunvericiliyinin ayrı-ayrı tələblərinə tam riayət olunmadan qeyri-yaşayış təyinatlı binaların inşa edilməsi həmin tikintilərin dayanıqlıq və möhkəmlilik baxımından etibarlılığının qiymətləndirilməsini, üzərində mülkyyət hüquqlarının tanınmasını və iqtisadi döviyyəyə cəlbini çətinləşdirmişdir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, qeyri-yaşayış təyinatlı bəzi tikinti obyektlərinin təhlükəsiz istismarının təmin edilməsi, tikinti sektorunun likvidliyinin artırılması, habelə vətəndaşların və sahibkarlıq subyektlərinin əmlak hüquqlarının tanınmasının səmərəli şəkildə təşkil məqsədilə **qərara alıram**:

1. Müəyyən edilsin ki:

1.1. 2023-cü il iyunun 1-dək tikinti obyektinin inşası, yenidən qurulması, yenidən planlaşdırılması, bərpası, təmiri və digər tikinti fəaliyyəti nəticəsində yaradılmış bütün mərtəbələrini, yan divarlarını və dam örtüyünün inşası daxil olmaqla tikinti-quraşdırma işləri başa çatmış qeyri-yaşayış təyinatlı binaların (bundan sonra - qeyri-yaşayış binası) istismarına icazə verilməsi aşağıdakı qaydada həyata keçirilsin:

1.1.1. Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi (bundan sonra - Nazirlik) qeyri-yaşayış binasının sifarişçisinin (sahibinin) 2025-ci il yanvarın 1-dək etdiyi və bu Fərmana əsasən aparılacaq yerquruluşu işlərinin, qeyri-yaşayış binasının müayinəsi, tikintilərin dövlət reyestrində uçota alınması, habelə istismarına icazə verilməsi üçün əsas hesab edilən müərciətin daxil olduğu tarixdən 1 (bir) iş günü müddətində qeyri-yaşayış binasının və onun yerləşdiyi torpaq sahəsinin döngə nöqtələrinin koordinatlarını və onlar arasındakı məsafələri, habelə qeyri-yaşayış binasının magistral boru kəmərlərini, yüksəkqərginlikli elektrik şəbəkələrini, naqliyat infrastrukturunu obyektlərinin, suların və digər mühafizə zonalarında, neft və qaz yataqlarının işlənməsi üçün təsərrüfat subyektlərinin istifadəsində olan torpaq sahələrində, meşə fondu və xüsusi qorunan ərazilərin torpaqlarında yerləşib-yerləşmədiyini müəyyən etmək üçün həmin müərciəti və ona əlavə olunmuş sənədləri elektron qaydada Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinə (bundan sonra - Xidmət) göndərir;

1.1.2. Xidmət bu Fərmanın 1.1.1-ci bəndində göstərilən müərciətin daxil olduğu tarixdən 15 (on beş) iş günü müddətində dövlət torpaq kadastrının, daşınmaz əmlakın dövlət reyestrinin məlumatları və aparılacaq yerquruluşu işlərinin nəticələri əsasında qeyri-yaşayış binasının və onun yerləşdiyi torpaq sahəsinin döngə nöqtələrinin koordinatlarını və onlar arasındakı məsafələri göstərildiyi, habelə torpaq sahəsinin kateqoriyası barədə, qeyri-yaşayış binasının magistral boru kəmərlərini, yüksəkqərginlikli elektrik şəbəkələrini, naqliyat infrastrukturunu obyektlərinin, suların və digər mühafizə zonalarında, neft və qaz yataqlarının işlənməsi üçün təsərrüfat subyektlərinin istifadəsində olan torpaq sahələrində, meşə fondu və xüsusi qorunan ərazilərin torpaqlarında, yaşayış məntəqələrinin ümumi istifadə edilən torpaqlarında yerləşib-yerləşmədiyi, torpaq sahəsinin mülkyyət növü, xüsusi mülkyyətdə olduqda - mülkyyətçisi, istifadədə və ya icarədə olduqda - müvafiq olaraq, istifadəçisi və ya icarəçisi barədə, qeyri-yaşayış binasının yerləşdiyi torpaq sahəsinin bu Fərmanın 1.4-cü bəndinə uyğun olaraq mülkyyətə alınması və icarəyə götürülməsi zəruriliyi barədə məlumatın əks olunduğu planı (bundan sonra - plan) hazırlayıb, elektron qaydada Nazirliyə və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin (bundan sonra - Komitə) tabeliyindəki Ərazi Tikinti-Planlaşdırma Mərkəzinə (bundan sonra - Mərkəz), habelə qeyri-yaşayış binasının sifarişçisinə (sahibinə) göndərilməsinə təmin edir;

1.1.3. Nazirlik:

1. daşınmaz əmlakın dövlət reyestrinin məlumatlarına əsasən, başqa fiziki və ya qeyri-dövlət hüquqi şəxsin mülkyyətində, istifadəsində və ya icarəsində olan torpaq sahəsində yerləşən və barəsində müərciəti həmin torpaq sahəsi üzərində tikinti aparılma-

sına səlahiyyət verən icarə və ya istifadə hüququnu təsdiq edən sənədin surəti əlavə edilməyən qeyri-yaşayış binaları istisna olmaqla, bu Fərmanın 1.1.2-ci bəndində göstərilən planın göndərildiyi, yaxud bu Fərmanın 1.9-cu bəndinə uyğun olaraq sifarişçinin yenidən müayinə aparılması üçün müərciəti etdiyi tarixdən 15 (on beş) iş günü müddətində qeyri-yaşayış binasının döngə nöqtələrinin koordinatları daxil olmaqla faktiki vəziyyətini əks etdirən tikinti layihəsinin memarlıq-planlaşdırma bölməsi, tikinti obyektinin yerüstü mərtəbələrini sayı 1-dən, ümumi sahəsi 150 kvadratmetrdən çox olduqda isə, həmçinin mühəndis-axtaraş işlərinə dair hesabatlar və konstruksiya bölməsi (bundan sonra - layihə) əsasında qeyri-yaşayış binasının yükdaşayan konstruksiyaların dayanıqlılıq, möhkəmlilik baxımından istismara yararlılığı, yanğın təhlükəsizliyi tələblərinə cavab verməsi, qaldırıcı qurğuların və digər təhlükə potensialı qurğu və konstruksiyaların istismara hazırlığı, aidiyyəti qurumlar tərəfindən mühəndis-kommunikasiya təminatı şəbəkəsinin istismara hazırlığına dair aktların təqdim edilməsi baxımından müayinə edir, müayinənin nəticəsinə dair istismara hazır olub-olmaması barədə rəyi (bundan sonra - rəy) tərtib edərək, həmin layihə və rəyi Xidmətin təqdim etdiyi planla birlikdə elektron qaydada Mərkəzə və Komitəyə və ya aidiyyəti yerli icra hakimiyyəti orqanına göndərir;

2. bu Fərmanın 1.1.3-cü bəndində 1-ci abzasına əsasən aparılmış müayinənin nəticələri mənfii olduqda, müayinə nəticəsində aşkarlanmış çatışmazlıqları və onların aradan qaldırılması üçün görüləli olan tədbirlərin öhdəsinə əks etdirən rəyini onun tərtib edildiyi gündən 1 (bir) iş günü müddətində qeyri-yaşayış binasının sifarişçisinə (sahibinə) göndərir;

1.1.4. Mərkəz bu Fərmanın 1.1.3-cü bəndində 1-ci abzasına əsasən göndərilmiş layihəni və rəyi aldıqdan sonra 3 (üç) iş-günü müddətində həmin sənədləri kameral şərhiyə təhlil edir və qeyri-yaşayış binası barədə məlumatları Tikintilərin Dövlət reyestrində uçota alınmaq üçün Komitəyə təqdim edir;

1.1.5. Komitə və ya aidiyyəti yerli icra hakimiyyəti orqanı:

1.5 (beş) iş günü müddətində bu Fərmanın 1.1.3-cü bəndində uyğun olaraq aparılmış müayinənin nəticələrinə əsasən istismara hazırlığı barədə müsbət rəy verilmiş və Xidmətin təqdim etdiyi plana əsasən bu Fərmanın 1.1.1-ci bəndində göstərilən torpaqlarda yerləşməyən və torpaq sahəsinin bu Fərmanın 1.4-cü bəndinə müvafiq olaraq mülkyyətə alınması və icarəyə götürülməsi zərurəti olmayan qeyri-yaşayış binasının istismarına icazəni verir və bu barədə məlumatı Tikintilərin Dövlət reyestrinə daxil edilmək üçün göndərir;

2.5 (beş) iş günü müddətində bu Fərmanın 1.1.3-cü bəndində uyğun olaraq aparılmış müayinənin nəticələrinə əsasən istismara hazırlığı barədə müsbət rəy verilmiş və Xidmətin təqdim etdiyi plana əsasən bu Fərmanın 1.1.1-ci bəndində göstərilən torpaqlarda yerləşməyən, bu Fərmanın 1.7-ci və ya 1.8-ci bəndlərində göstərilən torpaqlarda tikilmiş, lakin torpaq sahəsinin bu Fərmanın 1.4-cü bəndinə müvafiq olaraq mülkyyətə alınması və icarəyə götürülməsi zərurəti olan qeyri-yaşayış binasının yerləşdiyi torpaq sahəsi üzərində mülkyyət və ya icarə hüquqlarını təsdiq edən sənədin təqdim ediləcəyi təqdirdə istismarına icazə verəcəyi barədə bildiriş sifarişçiyə (sahibə) göndərir, Xidmətə və müvafiq bələdiyyəyə (torpaq sahəsi bələdiyyə mülkyyətində olduqda) elektron qaydada ötürür;

3. bu Fərmanın 1.1.5-ci bəndində 2-ci abzasına uyğun olaraq istismarına icazə verilməsi barədə bildiriş göndərilmiş qeyri-yaşayış binasının yerləşdiyi torpaq sahəsi üzərində sifarişçinin (sahibin) mülkyyət və ya icarə hüquqlarını təsdiq edən sənədin təqdim edildiyi gündən 2 (iki) iş günü müddətində həmin binanın istismarına icazəni verir və bu barədə məlumatı tikintilərin dövlət reyestrinə daxil edilmək üçün göndərir;

1.2. bu Fərmanın 1.1-ci bəndinə uyğun olaraq müərciəti edən şəxsin mülkyyətində, istifadəsində və ya icarəsində olan torpaq sahəsində yerləşən qeyri-yaşayış binası ilə bağlı olduğu halda şəxs müərciətinə torpaq sahəsi üzərində hüquq-müəyyənədiçi sənədin surətini, müərciəti başqa fiziki və ya qeyri-dövlət hüquqi şəxsin xüsusi mülkyyətində, istifadəsində və ya icarəsində olan torpaq sahəsində yerləşən qeyri-yaşayış binası ilə bağlı olduqda isə müərciəti edən şəxs müərciətinə torpaq sahəsi üzərində tikinti aparılmasına səlahiyyət verən icarə və ya istifadə hüququnu təsdiq edən sənədin surətini əlavə edir;

1.3. bu Fərmanın 1.1-ci bəndinə uyğun olaraq müərciəti edən şəxs müərciətinə bu Fərmanın 1.1.3-cü bəndində 1-ci abzasında göstərilən layihəni əlavə edir;

1.4. dövlət və ya bələdiyyə mülkyyətində olan torpaq sahəsində fiziki və ya qeyri-dövlət hüquqi şəxslər tərəfindən inşa edilmiş qeyri-yaşayış binasının bu Fərmana uyğun olaraq istismarına icazə aşağıdakı şərtlər yerinə yetirildikdə verilir:

1.4.1. dövlət mülkyyətində olan torpaq sahəsində yerləşən qeyri-yaşayış binasına münasibətdə - onun yerləşdiyi torpaq sahəsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1997-ci il 19 dekabr tarixli 659 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Özəlləşdirilən dövlət müəssisə və obyektlərinin, habelə hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən inşa edilmiş müəssisə və obyektlərin yerləşdiyi dövlət torpaq sahələrinin satılması qaydaları haqqında Əsasnamə"yə uyğun olaraq həmin şəxslərin öz mülahizələri ilə onların mülkyyətinə satıldıqdan və ya icarəsinə verildikdən sonra;

1.4.2. bələdiyyə mülkyyətində olan torpaq sahəsində yerləşən qeyri-yaşayış binasına münasibətdə - onun yerləşdiyi torpaq sahəsi "Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq bələdiyyə tərəfindən həmin şəxslərin öz mülahizələri ilə onların mülkyyətinə satıldıqdan və ya icarəsinə verildikdən sonra;

1.5. bu Fərmanın 1.4-cü bəndində nəzərdə tutulmuş torpaq sahəsinin mülkyyəti satılması və ya icarəyə verilməsi tələbi qeyri-yaşayış binasının "Torpaq islahatı haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 9-cu maddəsinə əsasən fiziki şəxslərin qanuni istifadəsində olan və əvəzsiz olaraq onların mülkyyətinə verilən torpaq sahəsində yerləşdiyi hallara şamil edilmir;

1.6. bu Fərmanın məqsədləri üçün qeyri-yaşayış binasının yerləşdiyi və fiziki və ya qeyri-dövlət hüquqi şəxslərin mülkyyətinə satılan və ya icarəsinə verilən torpaq sahəsinin ölçüləri torpağın ayrılması barədə və ya torpağa dair hüquq-müəyyənədiçi sənədlərə göstərilən, yaxud tikinti layihəsinə əks olunan tikinti ərazisinin hüdudları ilə müəyyən olunur. Belə sənədlər olmadığı hallarda fiziki və ya qeyri-dövlət hüquqi şəxslərin mülkyyətinə satılan və ya icarəsinə verilən torpaq sahəsinin ölçüləri qeyri-yaşayış binasının tikinti sahəsindən az olmamaq şərtilə Xidmət tərəfindən müəyyən olunur;

1.7. yaşayış məntəqələrinin ümumi istifadədə olan torpaqlarında inşa edilmiş qeyri-yaşayış binasının Komitə və ya aidiyyəti yerli icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən bu Fərmana əsasən istismarına icazə həmin qeyri-yaşayış binasının yerləşdiyi ərazinin məqsəddi istifadəsinə və əhəngdar fəaliyyətinə maneə törətmədikdə verilir;

1.8. şəhər inzibati ərazi vahidlərinin inzibati ərazisinin hüdudlarından, habelə rayon inzibati ərazi vahidlərinin inzibati bölgüsünə daxil olan şəhər, qəsəbə və kənd ərazi vahidlərinin inzibati ərazisinin hüdudlarından kənarə kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlarda yerləşən qeyri-yaşayış binalarının istismarına icazə həmin binanın yerləşdiyi torpaq sahəsinin qüvvədə olan ərazi planlaşdırılması sənədlərində, habelə hazırlanmaqda olan həmin sənədlərin layihələrində torpaqların zonalaşdırılmasında nəzərdə tutulmuş dəyişikliklər nəzərə alınmaqla verilir;

1.9. qeyri-yaşayış binasının sifarişçisi (sahibi) bu Fərmanın 1.1.3-cü bəndində 2-ci abzasına əsasən göndərilən rəydə göstərilmiş çatışmazlıqları aradan qaldırırdıqda, bu Fərmanın 1.1.3-cü bəndində nəzərdə tutulan müayinənin yenidən aparılması üçün Nazirliyə müərciəti edib bilər.

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası bu Fərmanın icrasına nəzarəti təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

3.1. bu Fərmanın 1.1.3-cü və 1.1.4-cü bəndlərinə əsasən müayinə edilən və barəsində məlumatlar uçota alınmaq üçün təqdim olunan qeyri-yaşayış binalarının onların istismarını təsdiq edən sənədləri daxil edilməsi mexanizminin müəyyən edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2015-ci il 12 yanvar tarixli 4 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Tikintilərin Dövlət reyestrinə daxil edilən məlumatların tərkibi, həmin məlumatların təqdim edilməsi və reyestrin aparılması Qaydaları"nın təkmilləşdirilməsini iki ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla təmin etsin;

3.2. bu Fərmana uyğun olaraq tikinti obyektinin istismarına icazənin formasını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla bir ay müddətində müəyyən etsin;

3.3. mərkəzləşdirilmiş kanalizasiya şəbəkələri olmayan ərazilərdə qeyri-yaşayış binalarından onların istismarını təsdiq edən sənədlərin axıdılan çirkab suların yığılacağı tikili və qurğulara dair tələblərin müəyyənəldirilməsini bir ay müddətində təmin edir bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

3.4. bu Fərmanın 5.2-ci bəndində nəzərdə tutulmuş tapşırığın icrasını nəzarətdə saxlasın və Xidmətin qaldırdığı vəsətətə əlavə olunan yerquruluşu planında göstərilən koordinatlar daxilində istismarına icazə verilmiş qeyri-yaşayış binalarının yerləşdiyi torpaq sahələrinin kateqoriyasının dəyişdirilməsini vəsətətə qaldırıldığı tarixdən 15 (on beş) gün müddətində təmin etsin;

3.5. bu Fərmanın 1.1-ci bəndində nəzərdə tutulan dövlət və ya bələdiyyə mülkyyətində olan torpaq sahələrində yerləşən və

2026-cı il iyunun 1-dək istismarına icazə verilməmiş qeyri-yaşayış binalarının torpaq, şəhərsalma və tikinti qanunvericiliyinin tələbləri pozulmaqla inşasından irəli gələn nəticələrindən aradan qaldırılması ilə bağlı həmin qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş tədbirlərin görülməsini təşkil etsin;

3.6. bu Fərmanın icrası ilə bağlı görülən işlər barədə rübdə bir dəfə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

3.7. bu Fərmanın irəli gələn qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş tədbirlərin görülməsini təşkil etsin;

4. Komitə və ya aidiyyəti yerli icra hakimiyyəti orqanları bu Fərmanın 1.1-ci bəndinə uyğun olaraq aşağıdakıları təmin etsinlər:

4.1. istismara icazə verildiyi gündən 3 (üç) iş günü müddətində həmin icazənin və qeyri-yaşayış binasının layihəsinin elektron nüsxəsinin Xidmətə və bu Fərmanın 6-cı hissəsinin birinci abzasında nəzərdə tutulan qurumlara göndərilməsini;

4.2. istismarına icazə verilmiş qeyri-yaşayış binalarının siyahısının rəsmi internet sahifələrində yerləşdirilməsini və icazə verildiyi gündən 3 (üç) iş günü müddətində bu barədə məlumat həmin siyahıya daxil edərək onun müəmmədi yenilənməsini;

4.3. Nazirliyin və Xidmətin sərəmsinə əsasən qeyri-yaşayış binalarının müayinəsi və yerləşdiyi torpaq sahəsinin müəyyən olunması ilə bağlı mövcud tikinti sənədlərinin surətlərini, habelə digər zəruri məlumatların 3 (üç) iş günü müddətində elektron formada təqdim olunmasını.

5. Xidmət:

5.1. bu Fərmanın 1.1-ci bəndinə uyğun olaraq istismarına icazə verilmiş qeyri-yaşayış binasının üzərində mülkyyət hüquqlarının dövlət reyestrinə alınmasını hüquq sahibinin müərciəti əsasında "Daşınmaz əmlakın dövlət reyestrinə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən olunmuş müddətdə təmin etsin;

5.2. istismarına icazə verildiyi barədə məlumat daxil olduğu gündən 10 (on) iş günü müddətində, bu Fərman qüvvəyə minməndək və ya bu Fərmana uyğun olaraq istismarına icazə verilmiş qeyri-yaşayış binaları bu məqsəd üçün nəzərdə tutulmayan torpaq sahəsində inşa olunduğu hallarda həmin icazə əsasında qeyri-yaşayış binalarının yerləşdiyi torpaq sahələrinin kateqoriyasının dəyişdirilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qarşısında vəsətət qaldırılmasını təmin etsin;

5.3. bu Fərmanın 5.2-ci bəndində nəzərdə tutulan vəsətətə torpaq sahəsinin sərhədlərini və onların döngə nöqtələrinin koordinatlarını əks etdirən yer quruluşu planını əlavə etsin.

6. Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin tabeliyindəki "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti, "Azərişiq" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti və Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin "Azəriqaz" İstehsalat Birliyi bu Fərmanın 1.1-ci bəndinə uyğun olaraq:

6.1. Nazirliyin müərciəti əsasında 5 (beş) iş günü müddətində qeyri-yaşayış binalarının mühəndis-kommunikasiya sistemlərinin istismara hazırlıq baxımından müayinə olunmasını və nəticəsi barədə Nazirliyə məlumat verilməsini təmin etsinlər;

6.2. sifarişçinin (sahibin) müərciəti əsasında və onun vəsaiti hesabına istismarına icazə verildiyi gündən iki ay müddətində qeyri-yaşayış binalarının su, kanalizasiya sistemi, işıq və qazla təchiz edilməsini təmin etsinlər.

7. bu Fərmanın 1.1.1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş mühafizə zonalarında və torpaq sahələrində, meşə fondu və xüsusi qorunan ərazilərin torpaqlarında yerləşən qeyri-yaşayış binalarının (tikilmiş və tikintisi başa çatmayan) inventarlaşdırılması aşağıdakı qaydada təmin edilsin:

7.1. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları və dövlət məxsus hüquqi şəxslər Xidmətin sərəmsinə əsasən üç ay müddətində, bu Fərmanın 1.1.1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş mühafizə zonaları və torpaq sahələri, meşə fondu və xüsusi qorunan ərazilərin torpaqlarında cari vəziyyətə uyğun məlumatları elektron qaydada Xidmətə təqdim etsinlər;

7.2. Xidmət 2026-cı il iyunun 1-dək bu Fərmanın 7.1-ci bəndində göstərilən məlumatlar əsasında bu Fərmanın 7-ci hissəsinin birinci abzasında nəzərdə tutulmuş qeyri-yaşayış binalarının (tikilmiş və tikintisi başa çatmayan) müəyyən edərək, onların inventarlaşdırılmasını, həmçinin inventarlaşdırmanın nəticəsi olaraq qeyri-yaşayış binaları barəsində formalaşan məlumatların Torpaqların elektron kadastr uçotu informasiya sistemində və rəqəmsal kadastr xəritələrinə daxil edilməsini təmin etsin.

8. Nazirlik, Komitə, Xidmət və müvafiq yerli icra hakimiyyəti orqanları tikinti obyektlərinin istismarına icazə verilməsindən irəli gələn səlahiyyətlərin səmərəli və əlaqələndirilmiş şəkildə həyata keçirilməsi üçün bu Fərmanın icrası müddətində qarşılıqlı məlumat mübadiləsinin təmin etsinlər.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Baki şəhəri, 14 iyun 2023-cü il

"Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2012-ci il 29 iyun tarixli 392-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" 2012-ci il 4 sentyabr tarixli 695 nömrəli, "Tikinti layihələrinin ekspertizadan keçirilməsi Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında" 2014-cü il 17 noyabr tarixli 348 nömrəli, "Tikintiyə dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsi Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında" 2014-cü il 17 noyabr tarixli 349 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2012-ci il 29 iyun tarixli 392-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 4 sentyabr tarixli 695 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi haqqında" 2016-cı il 23 iyun tarixli 963 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 16 may tarixli 673-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2012-ci il 29 iyun tarixli 392-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 4 sentyabr tarixli 695 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi haqqında" 2017-ci il 24 may tarixli 1421 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2020-ci il 1 iyun tarixli 1042 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 30 may tarixli 889-VIQD nömrəli Qanununun icrasını təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

"Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə min-

məsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2012-ci il 29 iyun tarixli 392-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" 2012-ci il 4 sentyabr tarixli 695 nömrəli, "Tikinti layihələrinin ekspertizadan keçirilməsi Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında" 2014-cü il 17 noyabr tarixli 348 nömrəli, "Tikintiyə dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsi Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında" 2014-cü il 17 noyabr tarixli 349 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının Şə-

hərsalma və Tikinti Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2012-ci il 29 iyun tarixli 392-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 4 sentyabr tarixli 695 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi haqqında" 2016-cı il 23 iyun tarixli 963 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqın-

da" Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 16 may tarixli 673-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2012-ci il 29 iyun tarixli 392-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 4 sentyabr tarixli 695 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi haqqında" 2017-ci il

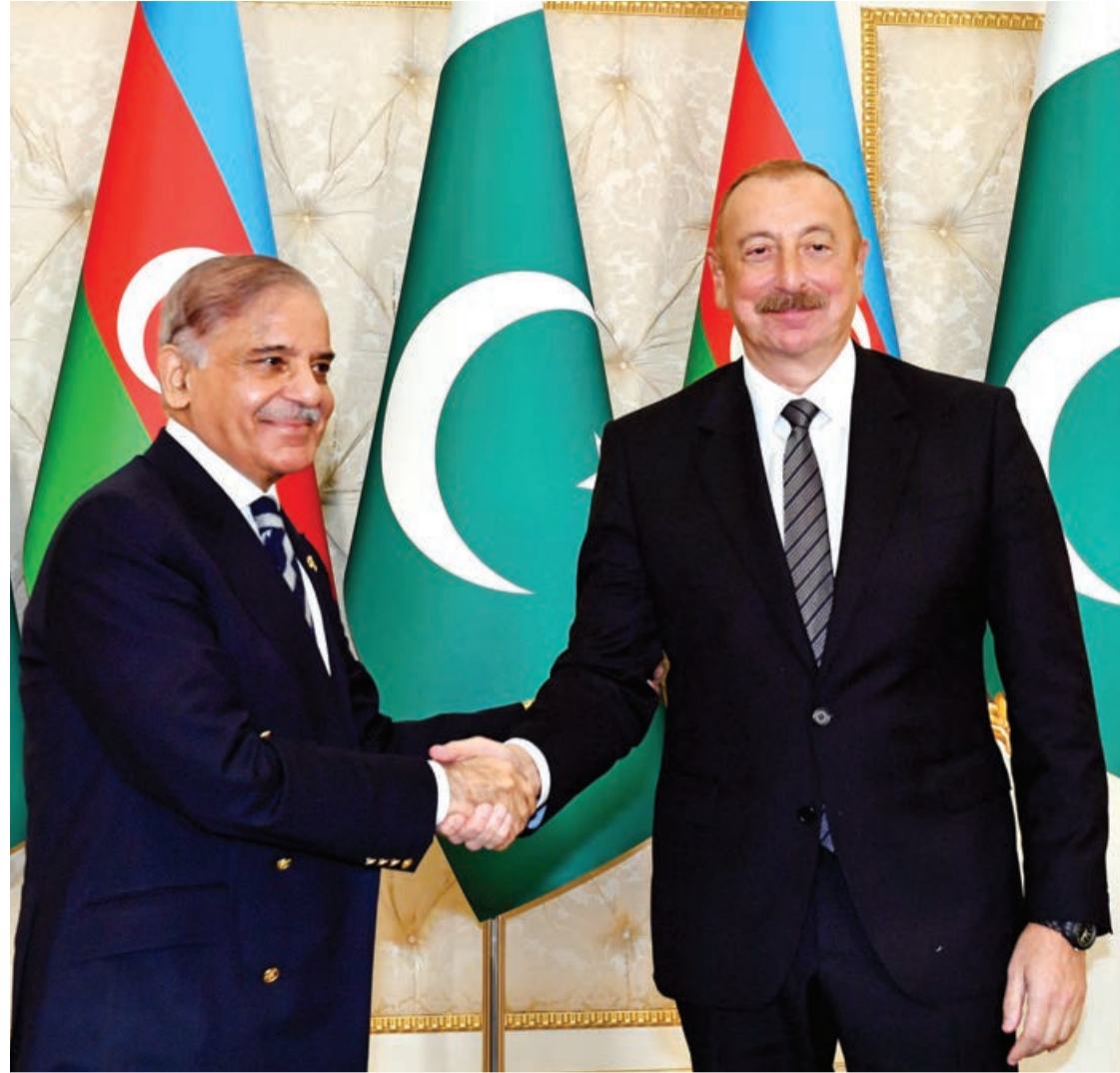
24 may tarixli 1421 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2020-ci il 1 iyun tarixli 1042 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 6, maddə 684) 6-cı hissəsi ləğv edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Baki şəhəri, 14 iyun 2023-cü il

Qardaşlıq missiyası

Türkiyə Prezidentinin və Pakistan Baş nazirinin Azərbaycana səfərləri Hayastana və onun havadarlarına mesaj oldu

Azərbaycan-Türkiyə və Azərbaycan-Pakistan qardaşlığı, dostluğu bu günlərdə dünyaya bir daha bəyan olundu. İyunun 13-də Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın respublikamıza dövlət, növbəti gün isə Pakistan İslam Respublikasının Baş naziri Məhəmməd Şahbaz Şərifin rəsmi səfəri göstərdi ki, Azərbaycanla Türkiyə və Pakistan arasında olan münasibətlər öz tarixi zirvəsinə yüksəlib.

Qardaşlıq ənənəsinə söykənən səfər

Qeyd edək ki, Türkiyə Prezidentinin Azərbaycana dövlət səfəri iki ölkə arasında formalaşmış qardaşlıq ənənəsinə söykənir. Belə ki, həm Azərbaycanda, həm Türkiyədə keçirilən seçkilərdən sonra dövlət başçıları ilk səfərlərini qardaş ölkəyə edirlər. Türkiyədə son seçkilərdən sonra da bu ənənə davam etdirildi və xalqın etimadını qazanaraq Prezident seçilən Rəcəb Tayyib Ərdoğan ilk dövlət səfərini Azərbaycana etdi.

Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin istər məzmununa, istərsə də miqyasına görə beynəlxalq münasibətlər sistemində analoqu tapmaq mümkün deyil. Bu münasibətlər tarixin sınaqlarından çıxaraq dərinləşib və inkişaf edib. Torpaqlarımızın işğaldan azad

edilməsi, ərazi bütövlüyümüzün bərpası ilə nəticələnən 2020-ci ilin Vətən müharibəsi isə Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının tənənəsi oldu. Vətən savasının gedışində Türkiyənin siyasi-hərbi rəhbərliyi, bütövlükdə bütün Türkiyə cəmiyyəti birmənalı şəkildə Azərbaycana dəstək verdi, ölkəmizin haqlı mübarizəsini qətiyyətlə müdafiə etdi. Bütün dünya da gördü ki, Azərbaycan haqlı mübarizəsində tək deyil, qardaşa da yarıdır.

Son dövrdə Türkiyədə baş verən meşə yangınlarına və bu ilin fevralında baş verən dəhşətli zəlzələlərə dövlətimizin və xalqımızın həssas dəstəyi bir daha Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının necə güclü olduğunu, bu qardaşlığın möhkəm mənəvi dəyərlərə bağlılığını nümayiş etdirdi.

Bu gün Azərbaycanla Türkiyə regional və beynəlxalq məsələlərdə or-

taq mövqedən çıxış edirlər. Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri həm də regional təhlükəsizlik baxımından mühüm faktordur. Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, "Türkiyə-Azərbaycan birliyi xalqlarımız üçün, bölgə üçün, türk dünyası üçün önəmlidir. Əminəm ki, gələcək illərdə bu birlik daha da güclənəcək və bizə yeni uğurlar, yeni qələbələr gözləyir".

Hər iki dövlətin milli marağı olan Zəngəzur dəhlizinin açılması isə əlaqələrin yeni keyfiyyət dəyişikliklərinə yol açacaq.

Pakistanla əlaqələr daha da inkişaf etdiriləcək

Pakistan da qardaş Türkiyə qədər Azərbaycana dəstəyini ifadə edən dövlətdir. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü hər zaman birmənalı şəkildə müdafiə etmiş Pakistan Hayastanı rəsmən tanımayıb və bu ölkə ilə diplomatik əlaqələr qurmayıb. 2012-ci ildə Pakistan Senatının Xarici Əlaqələr Komitəsi, 2017-ci ildə Milli Assambleyanın Xarici İşlər Komitəsi Xocalı soyqırımını tanıyan və Hayastanın Azərbaycana qarşı təcavüzünü pisləyən qətnamələr qəbul edib.

Vətən müharibəsində isə Pakistan Azərbaycanla həmrəylik nümayiş etdirib. 2020-ci ilin oktyabr ayında Pakistan Milli Assambleyası Azərbaycan Respublikasının Dağlıq Qarabağ bölgəsində Hayastanın təcavüzünü pisləyən qətnaməni yekdilliklə qəbul edib. Pakistan Senatında Kabinet Kətibliyi üzrə daimi komitə tərəfindən Azərbaycana qarşı Ermənistanın təcavüzünü pisləyən və ölkəmizə dəstək ifadə edən qətnamə yekdilliklə qəbul olunub.

"Ölkələrimiz arasında münasibətlər birgə tarix, mədəniyyət, din, həmrəylik və qarşılıqlı dəstək üzərində qurulub. Biz Pakistana minnətdar ki, işğal dövründə Azərbaycana dəstək verib və 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı da bizə güclü dəstək göstərib. Pakistan Ermənistan ilə diplomatik münasibətlər qurmayan ölkədir və bu, məhz işğal səbəbindən baş vermişdir. Bu iş qardaş ölkə mövqeyidir, buna görə minnətdaram", - deyər Prezident İlham Əliyev bildirdi.

Eləcə də Kəşmir məsələsində Azərbaycan qardaş Pakistanın möv-

qeyinə hər zaman dərin siyasi dəstəyini ifadə edir. Azərbaycan bu mövqeyini istər ikitərəfli səviyyədə, istərsə də beynəlxalq təşkilatlarda daim nümayiş etdirir.

Baş nazir Məhəmməd Şahbaz Şərifin ölkəmizə rəsmi səfəri zamanı ikitərəfli gündəliyə daxil olan bir çox məsələ, o cümlədən regional proseslər, təhlükəsizlik məsələləri müzakirə edildi. Görünən odur ki, iki qardaş dövlət arasında müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq qarşılıqlı dövrdə daha da inkişaf etdiriləcək.

Türkiyə və Pakistan bu gün də Azərbaycana birmənalı şəkildə dəstəklərini davam etdirirlər. Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycanın qardaş dövlətlərlə hərbi əməkdaşlığı yeni mərhələyə qədəm qoyub və bu hərbi təlimlər də göstərir. Türkiyə Prezidentinin və Pakistan Baş nazirinin səfərləri isə əlaqələrin yeni keyfiyyət mərhələsinə qədəm qoymasına xidmət edəcək. Eyni zamanda bu səfərlər Hayastana və onun havadarlarına mesaj oldu.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"

Qərbi Azərbaycan İcması Müşahidə Şurasının geniş tərkibdə iclası keçirilib

İyunun 17-də Qərbi Azərbaycan İcması Müşahidə Şurasının geniş tərkibdə iclası keçirilib.

İcmannın Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, iclası giriş sözü ilə açan Qərbi Azərbaycan İcmasının sədri, Milli Məclisin deputatı Əziz Ələkbərlilə salamlayaraq, Müşahidə Şurasının geniş tərkibdə iclasının Qərbi Azərbaycan İcmasının Nizamnaməsinə uyğun olaraq, fəaliyyət planlarının icrası, Qərbi Azərbaycan haqqıqlarının dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, müxtəlif tarixi dövrlərdə öz doğma yurdlarından deportasiya olunmuş, soyqırımına məruz qalmış insanların hüquqlarının, xüsusən qayıdış hüquqlarının təmin edilməsi istiqamətində görülən işlərin müzakirəsi məqsədilə keçirildiyini deyib.

Sonra çıxış edən Qərbi Azərbaycan İcması Müşahidə Şurasının sədri, AMEA-nın müxbir üzvi, professor Misir Mərdanov icmanın 2023-cü

ildəki fəaliyyətinə nəzər salıb. Bildirilib ki, ötən il dekabrın 24-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev Azərbaycan İcmasının binası ilə tanış olub, Qərbi Azərbaycandan olan ziyalıların bir qrupu ilə görüşüb. Görüşdə çıxış edən dövlət başçısı Qərbi Azərbaycan məsələsi ilə bağlı öz dəyərli fikirlərini həm Azər-

baycan cəmiyyətinin, həm də beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırıb. Həmin tarixi görüş zamanı Prezidentin söylədiyi fikirlər təkə Qərbi Azərbaycan İcmasının icrası, eyni zamanda dünyadakı bütün azərbaycanlıların qarşısında qoyulmuş mühüm strateji tapşırıqlardır.

Görüşdən sonra qısa müddət ərzində dövlət başçısının tapşırıqlarının icrası məqsədilə icmanın "Qayıdış Konsepsiyası"nın hazırlandığını və sənədin bu il yanvarın 26-da təsdiqləndiyini vurğulayan M.Mərdanov konsepsiyada yer alan müddəaların icrası istiqamətində görülən işlərdən danışıb, beynəlxalq təşkilatlar qarşısında indi Ermənistan adlanan ərazilərdən deportasiya olunmuş azərbaycanlıların qayıdış hüquqlarının təmin edilməsi, Qərbi

Azərbaycan ərazisində qalmış, xalqımıza məxsus mədəni irs nümunələrinin, tarixi-memarlıq abidələrinin, müqəddəs yerlərin və ziyarətgahların dağıdılması faktlarını araşdırılması məqsədilə xüsusi missiyanın göndərilməsi üçün edilən müaciələrlə, eləcə də yayılan bəyanatları xatırladı. Bildirilib ki, bu günə qədər icma tərəfindən sözlügedən məsələlərə

bağlı 10 məktub və 18 bəyanat hazırlanıb, BMT icmanın 4 sənədini özünün rəsmi sənədi kimi yayımlayıb, məktublara beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən cavablar daxil olub ki, bu da icmanın beynəlxalq müstəvidə tanınması, etibarlı tərəfdaş kimi qəbul edilməsi mənasına gəlir.

İcmannın iştirakı ilə Milli Məclisin müvafiq komitələrinin iki dillə tərtib edilmiş və xüsusi missiyanın keçirildiyini vurğulayan M.Mərdanov məsələnin ölkə ictimaiyyətində də müsbət mənada geniş rezonans yaratmasından məmnunluğunu ifadə edib.

Müşahidə Şurasının geniş tərkibdə iclasının iştirakçıları görülən işlər, gələcəkdə həyata keçirilməsi vacib olan məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıblar. Müzakirələrdən sonra səsləndirilən təkliflər icmanın gələcək fəaliyyətinin təşkili üçün qeydə alınıb.

İclasda çıxış edən Qərbi Azərbaycan İcmasına göstərilən diqqət və qayğıya görə ölkənin ali rəhbərliyinə xüsusi minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Möhtəşəm və sarsılmaz birlik

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın və Pakistanın Baş naziri Məhəmməd Şahbaz Şərifin Milli Qurtuluş Günü ərzində Azərbaycana səfərləri münasibətlərimizin nə qədər güclü olduğunu bir daha nümayiş etdirdi.

Bununla bağlı Milli Məclisin deputatlarının fikirlərini öyrəndik. Deputatların sözlərinə görə, qarşılıqlı dəstək və səmimiyyət Azərbaycan, Türkiyə və Pakistanı bir-birlərinə yaxınlaşdırən ən önəmli faktorlardandır.

"Bir-birimizin yanında olmağımız gücümüzü artırır"

Milli Məclisin deputatı Azər Badamov bildirdi ki, Azərbaycan-Türkiyə və Azərbaycan-Pakistan münasibətləri bu gün ən yüksək səviyyədədir: "Bu münasibətlər dövlət başçıları arasında dostluğa üzərində daha da möhkəmlənib və xalqlarımız bir-birindən ayrılmaz edib. Cənab Rəcəb Tayyib Ərdoğanın prezident seçkilərindən sonra ilk xarici səfərini məhz Azərbaycana etməsinin də xüsusi siyasi və mənəvi əhəmiyyəti var. İki il əvvəl Şuşada imzalanmış müttəfiqlik haqqında bəyannamə Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərində yeni səhifə açmış və müttəfiqliyimizi rəsmiləşdirmişdir. Azərbaycanla Türkiyə hər zaman çiyin-çiyinə olduqlarını nümayiş etdirirlər. Elə bir neçə ay öncə Türkiyədə baş verən, əsrin fəlakəti hesab edilən zəlzələnin fəsadlarını aradan qaldırılmasında da Azərbaycan bütün gücünü səfərbər edərək qardaş ölkənin yanında olmuşdur".

Deputatın sözlərinə görə, Rəcəb Tayyib Ərdoğanın gəlişindən sonra Pakistanın Baş naziri Məhəmməd Şahbaz Şərifin ölkəmizə səfəri də xüsusi rəmzi mənə daşıyır: "Nəzərə almaq lazımdır ki, Türkiyə, Pakistan və Səudiyyə Ərəbistanı Ermənistanla Azərbaycan torpaqlarını işğal etdiyinə görə bir dövlət kimi tanınırlar. Pakistan həm ikinci Qarabağ müharibəsinə qədər, həm də postmüharibə dövründə hər zaman Azərbaycanın yanında olub, dəstəyini nümayiş etdirib. Təsədüfi deyil ki, hər iki ölkə bayraqlarının yan-yanı dalğalanmasından məmnundur. Bu həm də xalqlarımızın bir-birinə olan məhəbbət və tarixi bağlılığından irəli gəlir".

Azər Badamov qeyd etdi ki, Baş nazir Məhəmməd Şahbaz Şərifin Bakıya səfəri çərçivəsində ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsinə dair bir çox məsələ müzakirə olub: "Belə qorara gəlin ki, Azərbaycan nümayəndə heyəti Pakistanla səfər edəcək və ölkələrimiz arasında yeni sahələr üzrə əməkdaşlıq imkanlarının reallaşdırılması üçün müzakirələr aparılacaq. Fikrimcə, Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan bir yumruq, bir candır. Bizim bir-birimizin yanında olmağımız gücümüzü artırır. Bu, düşmənlərimiz üçün önəmli mesajdır. Bu gün dünyada baş verən proseslər də sübut edir ki, dostu çox olan ölkələrin səsi daha yaxşı eşidilir və belə olan halda düşmənlər onlara qarşı çirkin niyyətlərini həyata keçirməkdən çəkinirlər".

"Türkiyə və Pakistan Azərbaycanın haqq işini hər zaman müdafiə ediblər"

Milli Məclisin deputatı Tural Gəncəliyev isə dedi ki, Azərbaycan-Pakistan, eləcə də Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri yüksələn xətlə inkişaf edir: "Türkiyə ilə münasibətlərimiz kimi, Azərbaycan və Pakistan arasındakı münasibətlər də müttəfiqlikdən qardaşlıq səviyyəsinə yüksəlib. Mən hər zaman Türkiyə ilə münasibətlərimizə dair istifadə etdiyimiz "bir millət, iki dövlət" devisinə Pakistana da əlavə edərək "üç qardaş ölkə" kimi xarakterizə edərdim. Bizim dövlətlərarası münasibətlərimizin təkə iqtisadi-siyasi əsasları yoxdur, belə səmimi münasibətlər həm də qardaşlıq prinsiplərinə sadıqlığımızdan irəli gəlir".

T.Gəncəliyev bildirdi ki, Pakistan və Türkiyə hər zaman Azərbaycanın haqq işini müdafiə edib, mənəvi, diplomatik dəstəklərini nümayiş etdiriblər: "Eyni zamanda Pakistan və Türkiyə ilə sıx əlaqələrin qurulması Azərbaycan üçün də xüsusi önəm kəsb edir. Qarşılıqlı anlaşmanı aktuallaşdırın bir məsələ də Orta dəhliz layihəsi ilə əlaqəlidir. Hazırda Orta dəhliz dünyanın geopolitik xəritəsini dəyişən bir layihə olaraq reallaşır. Zəngəzur dəhlizinin bu yaxınlarda açılması ilə layihə tam funksionallaşacaq. Burada Pakistanın önəmli rolu onun Hind okeanına çıxışı ilə bağlıdır. Hind okeanı üzərində olan daşımalar Pakistan vasitəsilə həyata keçiriləcək. Bu fakt ölkəmiz üçün çox önəmlidir. Bu mənada Pakistan açar ölkə rolunu oynayır. Azərbaycanın Hind okeanında global məsələlərə təsir edəcək güclü dövlətə qardaşlıq münasibətlərinin olması olduqca önəmlidir. Pakistan üçün də Azərbaycanla qardaşlıq və əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir".

Deputatın sözlərinə görə, Azərbaycanın həm Türkiyə, həm də Pakistanla münasibətləri qarşılıqlı dəstək üzərində qurulub: "Türkiyə Prezidentinin, eləcə də Pakistanın Baş nazirinin Milli Qurtuluş Günü ərzində Azərbaycana səfərləri dövlətlərarası münasibətlərimizin möhkəmləndirilməsinə xidmət edir. Əməkdaşlıq əlaqələrimizdə qarşılıqlı anlaşma və səmimiyyət dostluğumuzu gücləndirir".

Nəzir QARDAŞANOVA,
"Azərbaycan"

Şərqi Zəngəzurdan reportaj

Yeni Laçının ilk şəfqət ünvanı

Böyük qayıdışın yenidən qurulan şəhərindəki modul tipli xəstəxanada əhaliyə 24 saat xidmət göstərilir

Böyük qayıdışın yeni ünvanı - Laçın şəhərindəyik... Küçələrdə, məhəllələrdə təmir-bərpa, abadlıq-quruculuq işləri gedir. Belə bir təəssürat yaranır ki, dağların qovununda salınan bu şəhər 31 il düşmən tapdağında inləsə də sınımayıb, ruhu-nu itirməyib, əzəmətinə, qəmətinə saxlaya bilib. Barbar ermənilər şəhəri tərək edərək törətdikləri ekoloji terrorun fəsadları da aradan qaldırılıb. "Bakı Abadlıq Xidməti" tərəfindən yaşillıqlar salınır, yolların kənarlarına dekorativ bitkilər əkilir.

Böli, bu gün Laçın şəhəri yenidən qurulur, ona yaraşan yeni həyat, yeni nəfəs verilir. Bu mənzərəyə şahidlik etmək insanda böyük ruh yüksəkliyi yaradır. Şəhərdə bütün lazımi infrastrukturur inşa olunur, sosial-iaşə obyektləri yaradılır. Onların bir çoxu haqda əvvəlki reportajlarımızda məlumat vermişik. İndi isə yolumuz yeni Laçında yaşayın və burada müxtəlif sahələrdə çalışan hər kəsin sağlamlığının təminatı üçün yaradılan ilk şəfqət ocağı - modul tipli xəstəxanaya gətirilir.

Modul tipli olsa da, ən ağır cərrahiyyə əməliyyatı aparılması üçün şərait var

Laçın modul tipli xəstəxanası Prezidentin 2022-ci il 16 noyabr tarixli sərəncamı ilə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun inkişafına tökan verən Böyük Qayıdış dair I Dövlət Proqramı çərçivəsində yaradılıb.

Dövlət proqramında qeyd edilən tapşırığın icrası məqsədilə İcbari Tibbi Şəfəqat üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən cari ilin 18 may tarixindən Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Laçın rayonu ərazisində TƏBİB-in tabeliyində olan Laçın Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının strukturunda Laçın Ailə Sağlamlıq Mərkəzinin qurulması üzrə işlərə start verilib. Ümumi sahəsi 299,50 kvadratmetr olan mərkəz biri 5 çarpayılı stasionar olmaqla, ümumilikdə 15 otaqdan ibarətdir. Mərkəzdə həkim, tibb bacısı, prosedür-sarğı, pey-

vənd və körpə/uşaq izləmə, körpə baxımı və ana südü ilə qidalanma, hamiləliyə nəzarət və reproduktiv sağlamlıq, 5 çarpayılı gündüz stasionar, yuma sterilizasiya, laboratoriya xidmətləri, təsərrüfat otaqları və mətbəx mövcuddur. Bu otaqların hər biri texniki standartlara uyğun olaraq instrumental və laborator diaqnostik avadanlıqlarla, o cümlədən ultrasəs müayinə cihazı, portativ rentgen, elektrokardiograf, əməliyyat masası, ginekoloji müayinə masası və sair cihaz və avadanlıqlarla təchiz edilmişdir. Mərkəzdə ilk cərrahi müdaxilələr üçün cərrah, travmatoloq, ailə həkimi-pediatr, ailə həkimi-terapevt, həkim-mama ginekoloq, tibb bacısı, laborant olmaqla tibbi heyətin fəaliyyət göstərməsi, eyni zamanda zərurət olarsa, səyyar tibbi xidmətlərin təşkili nəzərdə tutulub.

"Bizə bu sevinci yaşadan Ali Baş Komandanımıza nə qədər alqış etsək də, azdır"

Maraqlıdır ki, burada çalışan tibbi personalın əksəriyyəti vaxtilə Laçın şəhərində və rayonun digər kəndlərində böyüyən şəxslərdir. Böyük maraqla yeni qurulan Laçının ilk şəfqət ocağının həkimləri ilə söhbətəlisirik. Laçın rayonu Səhiyyə şöbəsinin tibb işçisi Qorən-

fil Təhməzova 31 il sonra Laçına dönüşünü möcüzə hesab edir. Deyir ki, həyatının ən böyük arzusu çin olub: "Laçın şəhərində böyümüşəm. Burada ota məktəbi bitirmişəm. 19 yaşında ağıla-ya-ağlaya Laçını əliyalın tərək etmişik. 28 ildir ki, bu sahədə çalışıram. Bu gün Laçında olmağım böyük xoşbəxtlikdir. Bu sevinci bizə yaşadan şühidlərimizin ruhu şad olsun, qazılırlarına Allah cəzasıdır versin. Ali Baş Komandanımız İlham Əliyevə isə nə qədər alqış etsək də, azdır. Bizi yenidən doğma yurdumuza qayıtdı və sənən ocaqlarımızı yandıraraq arzularımızı, xeyallarımızı gerçəkləşdirdi".

Qorənfil Təhməzova iki həftədir ki buraya ezam olunub. Deyir ki, 24 saat vətəndaşların xidmətindədir və zərərə qədər də yorğunluq hiss etmirlər. Hələlik Laçında müvəqqəti yerləşdiriliblər. Tezliklə onların da evləri tikiləcək və yeni mənzillərinə köçüb əbədi olaraq Laçında yaşayacaqlar.

18 yaşında ağlaya-ağlaya Laçını tərək etdi, 31 il sonra doğma yurda ağ xalata qayıtdı

Laçın Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının terapevti Arzu Məhərrəmovaya da eyni buralardır. Orta məktəbi əla qiymətlərlə bitirib ali təhsil almaq həvəsində olan Arzu xanımın arzuları çin olub. Azərbaycan Tibb Universitetinə qəbul olunub, ancaq bir il sonra doğma yurdu işğal altına düşdüüyü üçün Bakıda məskunlaşmalı olublar. Universiteti bitirdikdən sonra isə həkim kimi fəaliyyətə başlayıb və bu gün də peşəsinə sevinir və icra edir:

- O qədər sevincliyəm ki, hərdən gözyaşlarımı da saxlaya bilmirəm. Laçını 18 yaşında tərək etmişdim. Ümidlərim ölmüşdü. Elə bildirdim ki, bir də Laçını görməyəcəm. Allah Prezidentimizə ömür versin! Bizi yenidən öz doğma

elimizə qaytaran Prezidentimizə ömür boyu minnətdarıq. Xoşbəxtəm ki, 31 ildən sonra doğma Laçınma həkim kimi qayıtmışam.

Hələlik briqada şəklində həftəlik olaraq Laçına ezam edilsələr də, həkim deyir ki, tezliklə onların da mənzili hazır olduqda bərdəlik doğma yurda köçüb qalan ömrünü burada insanların sağlamlığının qorunmasına həsr edəcək.

"Kəndimizin hər daşında, qayasında, cığırında izim var"

Birhəftəlik Laçına ezam olunan həkim briqadasının rəhbəri, 26 ildir Ağcabədi rayonunda yerləşən Laçın Rayon Mərkəzi Xəstəxanasında karidioloq və təcili yardım həkimi kimi çalışan Hatəm Axundov əslən Laçın rayonunun Qaraqeçdi kəndindəndir. O da 28 ildir vətəndaşların xidmətindədir. Deyir ki, bu, Laçına ilk göçüdür. Hatəm Axundov da Laçını universitetdə oxuyarkən tərək etmiş məcburiyyətində qalıb:

- Azərbaycan Tibb Universitetinin Müalicə-proflaktika fakültəsinin ikinci kursunda oxuyarkən Laçın işğal edildi. Ağcabədidə məskunlaşdıq. 28 ildir həkim kimi çalışıram. Bu gün Laçını göz-ü gördüyümə inanmıram, sanki yuxudayam. Uşaqılıq, yeniyetməlik illərim bu doğma el-obada keçib. Hər daşında, qayasında, cığırında izim var. Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin, dövlətimizin başçısını qorusun ki, böyük zəfər əldə eddik. Laçın, Kəlbəcər və Ağdam cənab Prezidentin diplomatik məharəti, bacarığı sayəsində Ermənistanın bir güllə atılmadan geri alındı. İndi isə Azərbaycan dövləti öz iqtisadi qüdrəti hesabına bu doğma yerlərimizi yenidən cənnətə çevirir. Tezliklə bizim də yeni mənzillərimizə köçəcəyik.

Hatəm Axundov deyir ki, gün ərzində təcili tibbi yardımla bir neçə çağırış olur. Hələlik xəstəxanaya səhhətində ciddi problemlər olan, yəni ağır xəstə müalicə etmirlər.

Şərəfli peşə sahibləri müqəddəs anda sadiqdirlər

Onları əbəz yera xilaskar adlandırmırlar. Xəstələr həmişə çarəni həkimlərin əllərində axtarırlar. "Hippokrat andı" içən şərəfli peşə sahibləri ən ağır və çətin vəziyyətlərdə ümid işığı yandırmaq, şafəsizə şəfa, çarəsizə çarə vermək üçün gecə-gündüz onların başı üstünü kəsdirir, çarpayısının yanından ayaq çəkmədən yaşayaraq ölümlər arasında çırpınan xəstələri həyata qaytarmaq üçün çalışırlar.

Ağxalata peşə sahibləri yuxusuz gecələr, bilik, bacarıq və təcrübələri hesabına neçə-neçə ömürü qurban qılmağa qoymurlar. Onların peşəsinin müqəddəsliyi də elə bundadır. Onlar insanların ən dəyərli neməti olan sağlamlıqlarının qoruyucularıdır.

Fədakar Azərbaycan həkimləri bu gün Laçını qoruyun, şəhərin yenidən qurulması prosesində çalışan hər kəsin sağlamlığı üçün bacardıqlarını ösgerimirlər, Vətən müharibəsində olduğu kimi...

İkinci Qarabağ savaşı zamanı 159 hərbi tibb işçisi yaralanıb, onlardan 42 nəfəri xidməti vəzifəsini yerinə yetirərək qəhrəmancasına şəhid olub. Hələlik olmuş tibb işçilərindən 9-u həkim, 7-si feldşer, 26-si sanitarlardır.

Bu gün dağlar qoynundakı Laçın şəhərində çalışan həkimlərimiz casur, fədakar həmkarlarının ruhlarını sad edərək onların yolunu davam etdirirlər. Bu, fədakarlığın, müqəddəs anda sadiqliyin göstəricisidir. Məhz onların simasında xalqımızın cesarət və şəfqət, məsuliyyət və insansevərlik xüsusiyyətlərinin təzahürü görünür.

Xəstəxana ilə tanışıq, kiçik dialoqlarımız zamanı tibb işçilərinin səsləndirdikləri dəyərli, maraqlı fikirlər həm xoş ovqat yaradırdı, həm də bizi çox fəhrləndirirdi. Bu xoş ovqatla da xoşməramlı missiyalarını onlara uğurlar arzulayıb xəstəxanadan ayrıldıq.

Rəşad BAXSƏLİYEV,
Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

Bakı-Laçın-Bakı

Hayastan sülh istəmir

Bu ölkənin istənilən tərribatı yalnız özünə ciddi ziyan vuracaq

Cənubi Qafqazda sülhün, təhlükəsizliyin bərqərar olması istiqamətində bütün danışıqlarda iştirak etməklə yanaşı, həmçinin əməli addımlar atan Azərbaycandan fərqli olaraq Ermənistanın "fəaliyyəti" sülhdən yayındırmağa çalışır.

Münasibətlərin normalaşdırılması, sülhə doğru bir addım daha irəliləmək üçün Prezident İlham Əliyev rəsmi, qeyri-rəsmi şəkildə görüşlərə razılıq verərək Ermənistanı şübhəli hesab edir. Hayastan isə ona verilən son şansını belə dəyərləndirə bilmir.

Son günlər Azərbaycan ərazisindəki qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin tərribatçı hərəkatları buna misaldır. Sual ortaya çıxır ki, 2020-ci il 10 noyabr birgə bəyanatına əsasən, Qarabağdakı qanunsuz erməni birləşmələrini ərazilərimizdən çıxarmaq öhdəliyini üzərinə götürən Ermənistan niyə buna əməl etmir?

Bunun nəticəsidir ki, xüsusən Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti yerləşdiyi ərazilərimizdə ermənilər tərəfindən müxtəlif qanunsuzluqlara əl atılır, həmçinin mövqelərimiz atəşə tutulur.

Təkcə 15-16- Milli Qurtuluş Günü müzədə törədilən tərribat bunun bariz nümunəsidir. Həmin gün tərribatçıların Ermənistan ərazisində yerləşən mövqelərindən Azərbaycanın Laçın rayonunun ərazisində yerləşən Laçın sərhəd nəzarət məntəqəsində xidmət göstərən Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi qulluqçularına qarşı müxtəlif çaplı odlu silahlardan atəşlər atəşlər notəsində DSX-nin hərbi qulluqçusu, gizir Elşən Rüstəmov güllə yarası xəsarətləri alıb.

Növbəti Brüssel görüşünə doğru zaman azaldıqca Ermənistan sülh istiqamətində əməli addımlar atmaq yerinə hər zamankı kimi sülhpözcü fəaliyyətlə məşğuldu. Bu isə bir daha göstərir ki, Hayastan sülh istəmir.

Prezident İlham Əliyev mayın 3-də Şuşada keçirilən "Böyük Avrasiya geosiyasetinin formalaşması: keçmişdən bu günə və gələcəyə" mövzusunda beynəlxalq konfransda çıxışı zamanı vurğulamışdı ki, əgər Ermənistan sülh istəmirsə, sülh olmayacaq. "Tarixdən bilirik ki, sülh sazişini imzalamayan ölkələr də var. Bu, nə Ermənistan, nə də region üçün yaxşı olmayacaq. Əlbəttə ki, Azərbaycan üçün də yaxşı olmayacaq. Buna görə də biz hələ də ümid edirik ki, onlar məntəqli davranacaqlar, sabiq Minsk qrupu fəaliyyətində olanda işğal zamanı istifadə etdikləri taktikadan istifadə etməyəcəklər".

Siyasi ekspertlər də hesab edirlər ki, pozucu hərəkatlar, praktiki olaraq gülməyən işlər Ermənistanın sülhdən uzaq olduğunu göstərir.

Erməni tərribatı və yenə erməni yalanı

Milli Məclisin deputatı Arzu Nağıyev qəzetimizə açıqlamasında xatırladı ki, Ermənistan tərəfindən açılan atəş notəsində Laçında Azərbaycanın sərhəd buraxılış məntəqəsində qulluq edən sərhədçilərimiz yaralanıb. Hadisə həmişəki kimi Ermənistan tərəfindən saxtalaşdırılıb: "Erməni KİV guya Azərbaycan tərəfinin qəsdən Ermənistan tərəfinə keçərək bayraq sancmaq istədiyi ilə bağlı məlumat yayıblar. Onlar da guya buna cavab veriblər. Təbii ki, bu, absurdur. Bu, ermənilərin hər zamankı yalan və uydurmalarıdır. Məlumdur ki, Ermənistan sərhədlərini Rusiya qoruyur".

Azərbaycanın heç vaxt digər dövlətin ərazisində bayraq ucaltmaq fikri olmadığını qeyd

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Ayxan HACIZADƏ: "Sərhəd bölgəsində baş vermiş tərribatlarla əlaqədar Fransa tərəfinin bəyanatı qərəzlidir"

"Fransanın Avropa və Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi tərəfindən Azərbaycan-Ermənistan sərhəd bölgəsində baş vermiş tərribatlarla əlaqədar bəyanat bölgədəki mövcud vəziyyəti təhrif edir və qərəzlidir".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikir Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayxan Hacızadənin Fransanın Avropa və Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ann-Kler Lejandrın 16 iyun tarixli bəyanatına dair şərhində yer alıb.

Şərhdə Fransa tərəfinə xatırladılıb ki, Azərbaycan beynəlxalq norma və qaydalara uyğun olaraq təsis etdiyi Laçın dövlət sərhəd-buraxılış məntəqəsindən hər iki istiqamətə yüngül silahla təchiz edilmiş erməni qüvvələri saxlanılır. Bu qüvvələr bəxtsiz və təhlükəsiz hərəkatını təmin edib. Bu sözlərə baxmayaraq, iyunun 15-də məhz Ermənistan tərəfindən sərhəd-keçid məntəqəsinin atəşə tutulması notəsində sərhədçilərimiz yaralanıb. Hazırda

sərhəddən keçid üzrə təhlükəsizlik və istintaq tədbirləri həyata keçirilir.

"Ermənistan tərəfindən Laçında qeyd edilən tərribat və digər istiqamətlərdə ərazilərimizin atəşə tutulmasına baxmayaraq, Fransa tərəfinin məsələyə birtərəfli yanaşması təəssüf doğurur. Bununla yanaşı, Ermənistanın 2021-ci ildə istehsal etdiyi minaları Azərbaycan ərazisində basdırması da daxil olmaqla mülki əhalini mina təhdidinə məruz qoymasına, 30 ilə yaxın işğal dövründə mülki əhalini daim hədəfə almasına, eləcə də güc yolu ilə qovduğu azərbaycanlıların öz yurd-yuvalarına ləyaqətli və təhlükəsiz şəkildə geri dönməsinə bir sıra tərribatları ilə maneçilik

edən A.Nağıyev əlavə edib ki, Azərbaycan əsgeri təyin olunmamış şərti sərhəddə, öz ərazilərimizdə bayraq qaldıra bilər. Həmin ərazidə, həmçinin Avropa İttifaqının vizual təmsilçilərindən ibarət missiya fəaliyyət göstərir. Missiyanın hadisəyə reaksiya verməməsi onların da cavabı olmadığını göstərir.

"Digər məsələ sülhməramlı qüvvələrlə bağlıdır. Bütün proseslərin başında erməni tərribatı durur. Onların da məqsədi sülhün bərqərar olmasına, prosesləri dayandıрмаq, müqavilənin imzalanmasını gecikdirməkdir. Təbii ki, proseslər ermənilərin əleyhinə işləyir", - deyər deputat əlavə edib.

A.Nağıyev vurğulayıb ki, Azərbaycan istənilən vaxt öz ərazilərində antiterror əməliyyatı həyata keçirə bilər, həmçinin istənilən tərribat qruplarını zərərsizləşdirə bilər. Onun sözlərinə görə, Ermənistan sərhəddə tərribat törətməklə, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatına üzv olduğunu da qabartmağa çalışır: "Lakin bu məsələdə də onları heç bir əsası yoxdur. Çünki ərazi özü müdafiədir və bütün beynəlxalq norma və qanunlara uyğun olaraq tədbirlər görülür".

Ermənistanın bütün tərribatçı əməlləri gözlədiyi nəticələrə gətirib çıxarmır

Milli Məclisin deputatı Elşad Mirbəşiroğlu Ermənistanın tərribatçıların gözlənilən olduğunu deyir. Müharibə başa çatdıqdan sonra aparılan bütün danışıqlar ərəfəsində haylar belə addımlar atıblar.

Deputat bildirib ki, son tərribatlar əlamətlərinə görə Azərbaycanın cavab reaksiyasına nail olduqdan sonra ölkəmizin guya Ermənistanla qarşı aqressiya təbii barədə dünyaya car çəkəyəcək, ölkəmizə qarşı qərəzli mövqelərin formalaşdırılmasına hesablanıb: "Çünki Avropa İttifaqının mülki missiyası sanki öncədən xəbərdar olmuş kimi dərhal həmin əraziyə yollanıb. Düşünürəm ki, Aİ-nin mülki missiyası ermənilərin törətdiyi tərribatların məsuliyyətini Azərbaycan üzərinə yazmağa çalışacaq. Missiyanın göndərilməsinin başlıca məqsədi də elə budur".

E.Mirbəşiroğlu qeyd edib ki, Ermənistan tərəfi rus hərbiçilərinə atəş aqmaqdan da çəkinməyib. Bunun başqa məqamdan xəbər verdiyini bildirən deputat əlavə edib ki, Ermənistan Avropanın təlimatları əsasında gələcəkdə regionda təkə mülki deyil, həm də hərbi missiyanın olmasına cəhd göstərəcək. "Çünki Ermənistanın sərhəd mövqeyi yoxdur, Avropadan gələn təlimatlar əsasında hərəkat edir. Hesab edirik ki, bu gün kimi olan bütün erməni tərribatları, bu istiqamətdəki cəhdlər, Azərbaycanın qətiyyətli cavabları bizim mövqelərimizi yalnız möhkəmləndirir. Ermənistanın bütün tərribatçı əməlləri onun gözlədiyi nəticələrə gətirib çıxarmır. Bu baxımdan proseslər Azərbaycanın nəzarətindədir və bizim istədiyimiz istiqamətdə də cərəyan edəcək", - deyər deputat vurğulayıb.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

törətməsinə Fransa tərəfinin indiyə qədər heç bir reaksiya verməməsi də sual doğuran məqamlardandır.

Ermənistan tərəfi sülh prosesinə mane olan təhrifçi hərəkatlara son qoymalı, erməni silahlı qüvvələrini tam olaraq Azərbaycan ərazilərindən çıxarmalı, bölgədə maneəsisiz kommunikasiyaların bərpa olunmasına üzrə öhdəliklərini yerinə yetirməlidir.

Azərbaycan bölgədə sülh, sabitlik və inkişafı təmin etmək, ərazi bütövlüyü və suverenlik kimi beynəlxalq hüquq prinsiplərini hörmət etməsində Ermənistanla münasibətləri normalaşdırmaq əzmindədir. Qeyd edilən nəzərə alınmaqla, Fransa tərəfini bir daha bu kimi mövqəyə sərgiləməklə, prosesə maneçilik cəhdlərinə şübhə yaratmağa çalışdırmaq", - deyər Ayxan Hacızadənin şərhində vurğulanıb.

İŞİMİZ, GÜZƏRANIMIZ

ÜDM istehsalı artıb

Cari ilin yanvar-may aylarında ölkədə 49 milyard 580,8 milyon manatlıq və ya əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 0,7 faiz çox ümumi daxili məhsul istehsal olunmuşdur.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, iqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda əlavə dəyər 2,5 faiz azalmış, qeyri neft-qaz sektorunda isə 4,0 faiz artmışdır.

ÜDM istehsalının 45,5 faizi sənayə, 9,1 faizi ticarət, nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 6,1 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 4,5 faizi tikinti, 3,6 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 2,2 faizi turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai işə, 1,6 faizi informasiya və rabitə sahələrinin, 17,9 faizi digər sahələrin payına düşmüş, məhsula və idxala xalis vergilər ÜDM-nin 9,5 faizini təşkil etmişdir.

Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM 4890,6 manata bərabər olmuşdur.

Əsas kapitala 5,8 milyard manatdan çox vəsait yönəldilmişdir

İlin əvvəlindən ötən 5 ayda əsas kapitala 5 milyard 858,2 milyon manat məbləğində, yaxud 2022-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 15,9 faiz çox vəsait yönəldilmişdir.

Neft-qaz sektoruna yatırılmış investisiyaların həcmi 18,9 faiz, qeyri-neft-qaz sektoruna yönəldilən vəsaitin həcmi isə 14,2 faiz artmışdır. İstifadə olunmuş vəsaitin 3 milyard 432,5 milyon manatı və ya 58,6 faizi məhsul istehsalı, 2 milyard 97,8 milyon manatı (35,8 faiz) xidmət sahələrinə, 327,9 milyon manatı (5,6 faiz) isə yaşayış evlərinin tikintisinə sərf olunmuşdur. 4 milyard 314,5 milyon manatı və ya 73,6 faizini daxili vəsaitlər təşkil etdiyi əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlərin 4 milyard 124,3 milyon manatı və ya 70,4 faizi bəlavəsətə tikinti-quraşdırma işlərinin yerinə yetirilməsinə sərf olunmuşdur.

Əsas kapitalın ümumi dəyərində müəssisə və təşkilatların öz vəsaitləri 48,6, büdcə vəsaitləri 35,6, əhalinin şəxsi vəsaitləri 6,7, bank kreditləri 3,4, sair vəsaitlər isə 5,7 faiz təşkil etmişdir.

Orta dəhliz orta q maraqlara xidmət edir

Ölkələri bir-biri ilə birləşdirən, xalqları bir-birinə qovuşdurən, "hər şey bitir, yol bitməz" deyiminin həqiqət olduğunu sübut edən yollar bəşəriyyətin inkişafında hər zaman əvəzolunmaz vasitə olub. Son dövrlər isə növdən asılı olmayaraq yollar həm də logistika və karqo baxımından əhəmiyyətli.

Əsasən qısa məsafələr üçün nəzərdə tutulan avtomobil nəqliyyatı ekoloji cəhətdən bir qədər əlverişsiz olduğu üçün bu gün dəmiryoluna daha çox üstünlük verilir. Qatarlar istənilən hava şəraitində müxtəlif yüklərin daşınmasında əvəzsizdir. Dəniz nəqliyyatı da beynəlxalq daşımalarda özünün üstünlükləri ilə fərqlənir. Doğrudur, bu nəqliyyatın təhlükəsizliyinə tam təminat verilmir, o, hava və nəqliyyat şəraitindən asılıdır. Amma müasir liman strukturu ilə təmin ediləndə dəniz nəqliyyatı ən səmərəli və ucuz daşıma növüdür. Hava nəqliyyatı isə baha olsa da, vaxt sarıdan özünün imkanları ilə sadalanan bu üç nəqliyyatdan daha üstündür. Təyyarə yüksək sürəti ilə ən uzaq məsafəni də yaxınlaşdırma bilir.

Bütün bu parametrlər dünya dövlətləri arasında siyasi-iqtisadi əlaqələrin qurulmasında çox vacib şərt sayıldığı üçün müntəzəm olaraq beynəlxalq yollar və dəhlizlər salınır. Onlardan biri də Orta dəhlizdir. 2014-cü ilin

fevralında yaradılan bu dəhliz öncə Azərbaycan, Qazaxıstan və Gürcüstanın iştirakı ilə meydana gəlib. Sonralar layihə daha da genişləndirilib, bura başqa ölkələr cəlb olunub. Ukrayna, Rumıniya və Polşa kimi iştirakçı ölkələr layihədə önəmli yer tutublar. Beləliklə, Çin-Qazaxıstan sərhədindən başlayan Orta dəhliz Mərkəzi Asiya ölkələri və Xəzər dənizi üzərindən, bundan sonra isə Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə ərazisindən keçərək Avropaya qədər uzanıb. Və beləliklə, Orta dəhliz Avropa ilə Asiyayı birləşdirən ən qısa və rahat marşrutu çevrilib.

Sırr deyil ki, hazırda dünyada siyasi-hərbi və iqtisadi vəziyyət sabit deyil və bu qeyri-sabitlik Avrasiya məkanından keçən marşrutdan da yan ötmür. Rusiya-Ukrayna müharibəsi Qara dənizdən Ukrayna sahillərindəki limanlarda gərgin vəziyyət yaradıb. Limanlarda uzun müddət davam edən təhlükə hökm sürür. Eləcə də Rusiyadan keçən nəqliyyatın təh-

lükəsizliyinə heç kim təminat vermir. Ona görə də bu cür şəraitdə Orta dəhlizə daha çox ehtiyac var. Ayrı-ayrı ölkələrin yükdaşıma şirkətləri möhür bu marşrutun üstünlüklərindən istifadə etməyə qərar veriblər.

Orta dəhlizdən istifadə edən ölkələr xüsusilə ticarət dövriyyəsinin artırılması və şaxələndirilməsi üçün deyil, həm də ümumilikdə ölkələrimizin tranzit potensialının artırılmasına bəzi tədbirlər görürlər. Həmin tədbirlər sırasında nəqliyyat-kommunikasiya dəhlizlərinin keçid prosedurlarının sadələşdirilməsi və təkmilləşdirilməsi də ölkələrimizin tranzit potensialının gücləndirilməsinə hesablanıb. Bu baxımdan müasir ləpə yolunun bir hissəsi kimi Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun Asiya ilə Avropa arasındakı nəqliyyatın asanlaşdırılmasında əsas rol oynadığını qeyd etmək olar.

Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində ye-

ni nəqliyyat infrastrukturunun yaradılması, o cümlədən Zəngəzur dəhlizinin fəaliyyətə başlaması üçün qətiyyətli tədbirlərin görülməsi də Orta dəhliz boyunca yeni nəqliyyat arteriyasının açılması baxımından xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Bu, yalnız regional sülh və təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi üçün deyil, həm də ümumilikdə ölkələrimizin tranzit potensialının artırılmasına bəzi tədbirlər görürlər. Həmin tədbirlər sırasında nəqliyyat-kommunikasiya dəhlizlərinin keçid prosedurlarının sadələşdirilməsi və təkmilləşdirilməsi də ölkələrimizin tranzit potensialının gücləndirilməsinə hesablanıb. Bu baxımdan müasir ləpə yolunun bir hissəsi kimi Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun Asiya ilə Avropa arasındakı nəqliyyatın asanlaşdırılmasında əsas rol oynadığını qeyd etmək olar.

Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində ye-

Cənub" beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi ilə yük daşımalarını sürətləndirəcək. H.Həsənov daha sonra fikrini bu cür davam etdirib: "Azərbaycanda böyük "Şərqi-Qərbi" və "Şimal-Cənub" beynəlxalq dəhlizləri kəşifdir. Bununla əlaqədar olaraq, son zamanlarda müzakirə olunan regiondakı bütün nəqliyyat dəhlizlərinin açılmasının strateji əhəmiyyətini xüsusilə qeyd etmək istərdim. Düşünürük ki, Zəngəzur dəhlizinin açılması "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi ilə yük daşımalarını sürətləndirəcək". O, həmçinin Azərbaycanın beynəlxalq yükdaşımalarında sərhəd keçidlərinin sadələşdirilməsi məqsədilə biznes və beynəlxalq ticarət üçün daha əlverişli şəraitin təmin olunması üzrə ardıcıl işlərin görüldüyünü əlavə edib.

Ümumiyyətlə, Orta dəhliz layihəsi yüklərin Cindən Avropaya və Yaxın Şərqiə daşınması üçün ən təhlükəsiz, ən

qısa, səmərəli və rentabelli bir marşrutdur. Bu marşrut, əslində, qədim İpək yolunu yenidən canlandırmaqla Qərbi və Şərqi arasında bir körpü rolunu da oynayır. Orta dəhliz siyasəti əhəmiyyətinə gəlinə, nəzərə almaq lazımdır ki, Çin və digər Cənub-Şərqi Asiya dövlətlərinin Avropa ilə ticarət əlaqəsi Orta dəhlizlə reallaşacağı halda, onlar regionda daim sabitliyin hökm sürməsində maraqlı olacaqlar. Avropa İttifaqına daxil olan böyük dövlətlər də Orta dəhlizə həm avtomobil, həm də dəmir yolunun keçdiyi tranzit ərazilərdə sülhün və əmin-amanlığın davamlı xarakter daşımada maraqlıdır. Bununla da istər Ermənistanın, istərsə də digər ölkələrin qeyri-konstruktiv siyasətinin qarşısını beynəlxalq birlik tərəfindən qəti şəkildə almağa şübhəsizdir.

Züleyxa ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"

Xarici bazarlarda Azərbaycanın qeyri-neft məhsullarına tələbat artır

Bu artım 4 ayda 21 faizdən çox olub

Azərbaycan iqtisadiyyatının hərtərəfli inkişafı üçün həyata keçirilən islahatlar nəticəsiz qalmır. İlk növbədə qeyri-neft sektorunda istehsal olunan məhsulların çeşidi və həcmi artır. Bu, büdcə gəlirlərində və ixracda da özünü göstərir.

Cari ilin yenicən baxılan dövlət büdcəsinin gəlirləri 33 milyard 779,5 milyon manat proqnozlaşdırılır ki, bu da təsdiq olunmuş göstəricilərə nisbətən 9,8 faiz çoxdur. Büdcə gəlirlərinin 52,5 faizi neft, 47,5 faizi qeyri-neft sektorlarının payına düşür. Dövlət büdcəsi gəlirlərində 47,5 faiz qeyri-neft sektorunun payına düşməsi həmin sektorun inkişaf göstəricisidir. Təbii ki, bu da ölkənin ixrac qabiliyyətini artırır, gəlirliyini təmin edir, neftdən asılılığı azaldır.

Iqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin (İTKM) açıqladığı məlumata görə, cari ilin yanvar-aprel ayları ərzində Azərbaycanın ümumi ixracının dəyəri 12,6 milyard, o cümlədən qeyri-neft sektoruna isə 1,2 milyard dollar təşkil edib. Qeyri-neft sektoruna isə ixracın dəyəri ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 21,2 faiz artıb. Sözügedən dövrdə yeyinti məhsulları üzrə ixracın dəyəri 236,2 milyon dollara bərabər olub. İlin dörd ayı ərzində spirtli və spirtsiz içkilərin ixracı 6,4 dəfə, şəkər ixracı 37,6 faiz artıb.

Hesabat dövründə aqrar və aqrar sənaye məhsulları üzrə birgə ixracın statistik dəyəri də 9,1 faiz artaraq 248,2 milyon dollara çatıb. Qeyri-neft-qaz ixracının tərkib hissəsində əhəmiyyətli yer tutan aqrar-sənaye məhsullarının yaratdığı dəyər ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 53,8 faiz artaraq 74,7 milyon dollar təşkil edib. Yanvar-aprel aylarında ixrac edilən qeyri-neft sektoruna aid

malların siyahısında elektrik enerjisi birinci, pomidor ikinci, meşə fındığı üçüncü olub. Bu aylar ərzində ən çox məhsul Türkiyəyə, Rusiya Federasiyasına, Gürcüstan, İsviçərə Konfederasiyasına, Qazaxıstana göndərilib. Aprel ayına gəldikdə, həmin ay qeyri-neft məhsulları ixracının dəyəri 275 milyon dollardan çox artıb. Ay ərzində yeyinti məhsulları üzrə ixracın dəyəri 66,3 milyon, qeyri-yeyinti məhsulları üzrə isə 208,7 milyon dollara bərabər olub. Həmin ay qeyri-neft sektoruna aid ən çox mal ixrac edilən ölkələrin siyahısında Rusiya Federasiyası, Türkiyə və Gürcüstan öndə yer alıb. Ay ərzində də ixrac edilən qeyri-neft məhsullarının siyahısında elektrik enerjisi birinci, pomidor ikinci və qızıl üçüncü yerdə qərarlaşıb.

Yanvar-aprel ayları üzrə hazırlanan qeyri-dövlət ixracatçı subyektlərinin reytingində ilk onluqda aşağıdakı şirkətlər təmsil olunurlar: "MKT İstehsalat Kommersiya" MMC, "Azərbaycan İnterneysnl Mayninq Kompani Limited Şirkəti"nin Azərbaycan Respublikasındakı nümayəndəliyi, "Baku

Steel Company" QSC, "STP Global Cable" MMC, "P-Aqro" MMC, "Azərbaycan Şəkər İstehsalat Birliyi" MMC, Şirinov Elvin Valeh oğlu, "Mors Trading" MMC, "Best Logistik" MMC, "Khan-El" MMC. Qeyri-neft sektoruna isə ixrac əməliyyatlarında iştirak edən dövlətə məxsus olan şirkətlərin siyahısına isə "Azorenerji" ATSC başlıqdır. Daha sonra bu siyahıda aşağıdakı şirkətlər təmsil olunurlar: ARDNŞ-nin "Marketing və İqtisadi Əməliyyatlar İdarəsi", "SOCAR Polymer" MMC, "Azəraluminium" MMC, "AzerGold" QSC, "Azərpambiq Aqrar Sənaye Kompleksi" MMC, "Azərbaycan Hava Yolları" QSC, "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC, "Şəki Şərab" MMC, "Azəripek" MMC.

Cari ilin ilk dörd ayı ərzində həmin "Azərkosmos" 6,2 milyon dollar dəyərində xidmət ixrac etmişdir. Həmin aylar Azərbaycan Respublikasının Kosmik Agentliyi ("Azərkosmos") tərəfindən dünyanın 42 ölkəsinə 6,2 milyon dollar dəyərində peyk telekommunikasiya xidmətləri göstəril-

mişdir. "Azərkosmos"un xidmət ixracından əldə etdiyi gəlir onun ümumi gəlirlərinin 77 faizinə çatmışdır. Aprel ayında isə "Azərkosmos" dünyanın 41 ölkəsinə 1,6 milyon dollar dəyərində xidmət göstərmişdir. 2023-cü ilin yanvar-aprel ayları ərzində peyk telekommunikasiya xidmətlərinin ixracının ilk beşliyində Birləşmiş Krallıq, Lüksemburq, BƏƏ, Almaniya və Pakistan qərarlaşıb.

Mərkəzin açıqlamasında habelə bildirilir ki, cari ilin may ayı ərzində "Bir Pəncərə" İxrac Dəstək Mərkəzindən 9,7 milyon dollar dəyərində qeyri-neft məhsullarının ixracı həyata keçirilmişdir. "Bir Pəncərə" İxrac Dəstək Mərkəzinə may ayı ərzində 151 müraciət daxil olmuşdur. Həmin ay 308 sertifikat (105 ədəd mənşə, 186 fitosanitar, 6 baytarlıq, 11 CITES) təqdim edilmiş, 9,7 milyon dollar dəyərində qeyri-neft məhsullarının ixracı yerinə yetirilmişdir.

Qeyd edilən dövr ərzində fiziki və hüquqi şəxslər tərəfindən pambıq məhsulları, pambıq çiyidi, pambıq çiyidi cecəsi, pambıq tiftiyi, kərə yağı, pendir, ayran, qonnadı məmulatları, limonad, nar, alma və qarışıq şirələr, dondurma, dondurma vəflisi, iribəşli heyvanların subməhsulu, oridilmiş heyvan piyi, akvakultur üsulu ilə yetişdirilmiş balıqların kürüsü, tibbi zəli, kağız, taxta konstruksiyası, su nasosları, polad məftil, polad boru, polad kvadrat postah, polad armatür yamasının ixracı həyata keçirilmişdir. Daha çox məhsul ixrac edilən ölkələr İsviçərə, Gürcüstan, Türkiyə, Rusiya, İtaliya, Kanada, Litva, ABŞ, BƏƏ, Belarus, Brunei-Darussalam, Türkmənistan, İran, Əfqanıstan, Suriya, Moldova, Malayziya, Qazaxıstan və Özbəkistan olmuşdur.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

İqtisadi sektorda orta aylıq məaaş 914 manatdır

Dövlət Statistika Komitəsi bildirir ki, 2023-cü il mayın 1-i vəziyyətinə ölkə iqtisadiyyatında müddə çalışan işçilərin sayı ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 32,9 min nəfər və ya 1,9 faiz artaraq 1 milyon 734,2 min nəfər olmuşdur.

Onlardan 901,1 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət, 833,1 min nəfəri isə qeyri-dövlət sektorlarında fəaliyyət göstərmişdir.

Müddə işləyənlərin 19,2 faizi təhsil, 18,7 faizi ticarət, nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 12,8 faizi sənayə, 8,3 faizi əhaliyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi, 6,7 faizi tikinti, 6,4 faizi dövlət idarəetməsi və müdafiə, sosial təminat,

4,3 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 3,6 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 3,6 faizi peşə, elmi və texniki fəaliyyət, 2,1 faizi maliyyə və sığorta fəaliyyəti, 14,3 faizi isə iqtisadiyyatın digər sahələrində məşğul olmuşlar.

2023-cü ilin yanvar-aprel aylarında ölkə iqtisadiyyatında müddə çalışan işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 10,8 faiz artaraq 913,9 manat olmuşdur. İqtisadiyyatın mədəncixarma sənayesi, maliyyə və sığorta fəaliyyəti, peşə, elmi və texniki fəaliyyət, eləcə də informasiya və rabitə sahələrində orta aylıq nominal əməkhaqqı daha yüksək olmuşdur.

Sənayenin qeyri-neft-qaz sektorunda 7,4 faiz artım qeydə alınıb

Ölkə üzrə yanvar-may aylarında 29,6 milyard manatlıq sənaye məhsulu istehsal edilmişdir. Neft-qaz sektorunda məhsul istehsalı 2,8 faiz azalmış, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 7,4 faiz artmışdır.

Sənaye məhsullarının 70,4 faizi mədəncixarma, 24,4 faizi emal, 4,5 faizi elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı, 0,7 faizi isə su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorlarında istehsal olunmuşdur.

Mədəncixarma sektorunda əmtəəlik neft hasilatı 8,4 faiz azalmış, əmtəəlik qaz hasilatı isə 2,9 faiz artmışdır.

Emal sektorunda kompüter, elektron və optik məhsulların istehsalı 2,1 dəfə, ağacın emalı və ağacdan məmulatların istehsalı 86,4, poli-q

rafiya məhsullarının istehsalı 50,5, toxuculuq sənayesi məhsullarının istehsalı 49,9, kağız və karton istehsalı 40,4, avtomobil, qoşqu və yarımqoşquların istehsalı 32,9, içkilərin istehsalı 27,4, neft məhsullarının istehsalı 25,4, tikinti materiallarının istehsalı 18,8, rezin və plastik kütlə məmulatlarının istehsalı 16,5, qida məhsullarının istehsalı 13,3, hazır metal məmulatlarının istehsalı 9,7, maşın və avadanlıqların istehsalı 9,0, kimya sənayesi məhsullarının istehsalı 8,9, bütün məmulatların istehsalı 8,4, mebel istehsalı 4,4, elektrik avadanlıqlarının istehsalı 2,4 faiz artmışdır.

Artım həmçinin elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı, eləcə də su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorlarında qeydə alınmışdır.

DOST mərkəzləri 5 ayda 300 mindən çox vətəndaşa xidmət göstərilib

Bu ilin yanvar-may aylarında DOST mərkəzlərində 300 mindən çox vətəndaşa xidmət göstərilib. Göstərilən xidmətlərdən vətəndaşların məmnunluq səviyyəsi 98 faiz təşkil edib.

Hazırda 6 DOST mərkəzi fəaliyyət göstərir. Həmin mərkəzlərdə sosial sahələr üzrə 154 xidmət "bir pəncərə"dən, operativ, şəffaf, müasir şəkildə təqdim olunur.

Ötən dövrdə DOST mərkəzlərində ümumilikdə 1,57 mln. vətəndaşa xidmət göstərilib. "Könüllü DOST" proqramına isə bu ilin 5 ayında daha 11 868 min müraciət olub və proqrama 628 nəfər cəlb edilib.

Hazırda Naçıxivan, Bərdə, Quba, Sabirabad, Sumqayıt, Gəncə, Masallı, Şuşada da DOST xidmətləri infrastrukturunun qurulması üçün işlər aparılır.

Mədəniyyət

Qarabağ Azərbaycandır!

ŞUŞA -

Qələbəmizin rəmzi

Qələbəmizin rəmzi, Azərbaycan əsgərinin qəhrəmanlıq simvolu, dünya ədəbiyyatı, mədəniyyəti və incəsənətinə əvəzsiz şəxsiyyətlər verən Şuşa həm də ecazkar bir təbiət gözəlidir. Başlı buludlara dirənən dağları, ilan dili kimi haçalanmış sıldırım qayaları, dağların döşünə sərilmiş yaşıl meşələri, daralardan şırl-şırl axan çayları bu yerlərin təbiətinə əsrarəngiz gözəllik qatır.

Təbiəti ilə adamı heyran edən, qəlbə riqəyə gətirən Şuşa ilahidən güc alan məşhur bir rəssamın yaratdığı tabloya bənzəyir. Dörd bir həndəvəri dağlarla əhatə olunan, dağ zirvəsində məskən salan bu şəhər bütün fəsilərdə gözəldir, təkrarsızdır. Səhər-səhərən dan yeri sükuləndə bir ayrı mənəzərəsi olur bu yerlərin. Günəş tellərini dağların yamacına sərdikə Şuşanın mötin qayalıqları lələ kimi qızdırır. Dağların döşünə sərilmiş, göz işlədikcə uzanan meşələr, yaşıl ormanlar bir ayrı yaraşığı verir bu yerlərə. Göy üzünə sopolonmuş mavi buludlara tamaşa etməyin də bir ayrı ləzzəti var Şuşada. Şuşanın suyu insanları kimi təmiz və safdır. İnsan tərtəmiz buludların suya düşən əksini görəndə təəccüblənəməyəcək. Elo zənn edirsən ki, səhər-səhər

günəş buludlara bürünərək yuyunmaq üçün suya düşüb.

Şuşanın şimal-şərqində Qarabağ dağ silsiləsinin yamacında yerləşən Çaxmaq meşəsi də bu diyarın nadir sərvətlərindəndir. Kirs, Şırlan, Armudlu, Əylis, Çınqılı, Quşçular, Malıbəyli meşələri, Zənli və Xəlifəli çayları boyu uzanmış gedən, dağların otoklərinə qədər geniş bir sahəni əhatə edən ormanlar bu yerlərin yaşıl libası kimi göz oxşayır.

Göylərə salam aparan, başlı buludlara dirənən Kirs dağı başımızı ucaldan, üzümünün qarasını təmizləyən Azərbaycan əsgərinin şərəfinə ucaldırmış möhtəşəm bir abidəyə bənzəyir. Qış aylarında başlı buludlara dirənən Kirs dağı bu bağlayıb şüşə kimi parıldayır. Güllüqabına bənzər sət qayalıqlar rəngarəng rəsm qalereyasına oxşayır.

Şuşa deyəndə ilk yada düşən Cıdır düzü olur. İgidlərimizin qırşaq tutub güllədiyi, at yarışdırdığı, dostluq və hüner meydanı olan Cıdır düzünün qərb tərəfi bir-birinin arxasında yerləşən üç hündürlükəndir. Bu topolərə "Üçmıx" adı verilib. Cıdır düzündən bir az aşağıda yerləşən Xankəndi ovuc içi kimi görünür.

Yaz ayları Cıdır düzü ipəkdən toxunmuş rəngarəng xalya bənzəyir. Ot-lar, müxtəlif rəngli güllər, çiçəklər əsrarəngiz gözəllik verir bu düzə. Cıdır düzü həm də dünyanın nadir incilərinəndir. Kirs, Şırlan, Armudlu, Əylis, Çınqılı, Quşçular, Malıbəyli meşələri, Zənli və Xəlifəli çayları boyu uzanmış gedən, dağların otoklərinə qədər geniş bir sahəni əhatə edən ormanlar bu yerlərin yaşıl libası kimi göz oxşayır.

Göylərə salam aparan, başlı buludlara dirənən Kirs dağı başımızı ucaldan, üzümünün qarasını təmizləyən Azərbaycan əsgərinin şərəfinə ucaldırmış möhtəşəm bir abidəyə bənzəyir. Qış aylarında başlı buludlara dirənən Kirs dağı bu bağlayıb şüşə kimi parıldayır. Güllüqabına bənzər sət qayalıqlar rəngarəng rəsm qalereyasına oxşayır.

Şuşa özünün buz bulaqları, mineral suları ilə də məşhurdur. Şuşadan söz açarkən İsa bulağından, Turşudan, Şırlandan danışmaq mümkün deyil. Qələbə rahatlığı, könüllü xoşluq gətirən həmin bulaqların yaşı bu yerlərin tarixi qədr qədərdir.

Cıdır düzündən bir qədər aşağıdakı "qırq pilləkən" deyilən dik pilləli yol Daşaltı çayına aparır. Ermənilər 1992-ci ildə Şuşanı işğal edən zaman şəhərin cənubunda dəniz səviyyəsindən 1365 metr hündürlükdə yerləşən, uzunluğu 114 metr, əhəng daşları Triton əsrinə aid olan "Xan mağarası" abidəsini dağıdaraq məhv etmişlər.

İllər idi ki, dağıdıcı, işğalçı Hayastan hərbiçiləri təbii təbii bənzərsiz incisinin də sakitliyini pozmuşdular. Qəhrəman Azərbaycan əsgəri təbii təbii bu nadir guşəsinə də sakitlik, sülh, əmin-amanlıq gətirdi. İndi bu yerlərin sakitliyini top, qrad mərmisi yox, şəhəri yenidən quran texnikaların səsi pozur. İndi buralarda yenə də quşlar nəğmə oxuyur, ətrafda musiqi səsi yayılır. İndi bu yerlərdə Şuşanın təbii təbii rəng alan qüdrətli Azərbaycan bayrağı dalğalınır.

Elsən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

Unudulmazlar

Mahnıları ilə ölməzlik qazanan bəstəkar

Onun əsərlərini "XX əsrin şedevr mahnıları" adlandırırlar. Xalq artisti Elza İbrahimova sevgi, qürur, məğrurluq dolu, eyni zamanda yüksək lirika ilə zəngin olan musiqi yaradıcılığının sahibi, görkəmli bəstəkar idi.

O, 1938-ci ildə dünyaya gəlib. Valideynləri o zaman Hacıqabul şəhərində yaşayırdılar. Atası İmadəddin İbrahimov ixtisasca demiryoluçu idi. Dəmir yolu sahəsində yüksək vəzifədə çalışırdı. Anası Sona xanım isə həkim idi. 1940-cı ildə - Elza xanımın 3 yaşında ailəsi Bakıya gəlir.

Elza İbrahimovanın valideynləri başqa ixtisas sahibi olsalar da, musiqi dünyumları güclü idi. Ancaq ailədə hər kəs bu fikirdə idi ki, Elza xanım musiqi istedadı ana nəvəsindən keçib. Nəvəsinin çox gözəl səsi vardı, həm də mahir qarmon ifaçısı olmuşdu.

Ata-anası Elza xanımı Bakıdakı 8 sayılı musiqi məktəbinə aparırlar. Atasının pianocu olmasını istəyirdi. Elza İbrahimova artıq 11-12 yaşlarında fortepianoda məharətlə ifa etməyi bacarırdı.

Həyat ona ilk hicran ağrısını 1954-cü ildə yaşadı. Atasının vəfatı oldu. Ailənin bütün yükü anasının çiyənlərinə düşdü. 16 yaşlı Elza xanım anasının təkidi ilə köməyi ilə musiqi təhsilini davam etdirdi. Təhsilini başa vurduqdan sonra Asaf Zeynallı adına orta ixtisas musiqi məktəbinə daxil oldu. 1957-ci ildə həmin məktəbin bəstəkarlığı sinfini bitirdi.

Üzeyir bəy Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında (indiki Musiqi Akademiyası) oxumaq arzusu birincisi ilə gerçəkləşmədi. İkinci isə konservatoriyada qəbul imtahanlarında iştirak etmək istəmədiyini, dərzi olmağa qərar verdiyini anasına söylədi. Onu bu fikirdən anası daşdırdı. Elza İbrahimova 1958-ci ildə konservatoriyamızı bəstəkar-

lıq şöbəsinə, professor Cövdət Hacıyevin sinfinə daxil oldu. Orada iki-üç il oxuduqdan sonra anasının ısrarı ilə təhsilini Qara Qarayevin sinfində davam etdirdi. 1964-cü ildə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını bitirən Elza İbrahimova professorlar Q.Qarayev, O.Taktakşvilili və Q.Dombayevin rəhbərlik etdikləri komissiyanın qərarı ilə Dağıstana göndərildi. O, Dağıstanın ilk peşəkər qadın bəstəkara kimi tanındı. Ancaq Bakıdan kənarda birə o yaşayacağı bildi. Geri döndü.

İlk mahnısını 1969-cu ildə bəstələdi. Məmməd Rahimin "Yalan ha deyil" seyrini seçdi. Mahnını Şövkət Ələkbərova ifa etdi. Bir il sonra əsər milli radioda səsləndi. Sonra ikinci mahnısını - "Bakının işıqları"ni bəstələdi. Yenə böyük uğur qazandı.

Əmək fəaliyyətinə 1957-ci ildən ayrı-ayrı musiqi məktəblərində konsertmeyster kimi başlayan Elza xanım 1970-1972-ci illərdə Dövlət Radio və Televiziya Komitəsində redaktor işlədi. 1972-1983-cü illərdə Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunda, 1985-1993-cü illərdə Asaf Zeynallı adına musiqi kollecinə çalışdı. Bəstəkar uzun müddət Əməkdar incəsənət xadimi Güllər Əliyevanın rəhbəri olduğu "Dan ulduzu

vokal-instrumental ansamblı ilə sıx əməkdaşlıq etdi.

Mahnıları onu tanıtdı, sevdi. Elza İbrahimovanın "Gecələr bulaq başı", "Qurban verərdim", "Bilməzdim", "Sən yadına düşəndə", "Qayıt", "Ötən günlər", "Ey Vətən", "Ana laylası", "Yoxluğuna bələ-bələ", "Ağlamanın salxım söyüd", "Peşmanam", "Mehribanım" və başqa seçilən mahnıları Rəşid Behbudov, Oqtay Ağayev, Flora Kərimova, Elmira Rəhimova, Güllə Ağayev, İslam Rzayev, Akif İslamzadə, İlham Quliyeva kimi məşhur müğənnilərin repertuarından düşmədi.

Simfonik poema, oratoriya, vokal instrumental və kamera əsərləri, Hüseyn Cavidin pyesi əsasında "Afət", "Yanan laylalar", "Şeyx Şamil" operalarını yazan bəstəkarnın ən böyük arzusu Qarabağ mövzusunda olan "Yanan laylalar" əsərini Azərbaycan Dövlət Opera və Balalet Teatrının səhnəsində görmək idi. 1988-ci ildə yazmağa başladığı, 1991-ci ildə tamamladığı Qarabağ faciəsinə həsr olunan əsərin tamaşaya qoyulacağını ümidlə gözləyirdi. Ancaq arzusuna çatma bilmədi. Azərbaycanın və Dağıstanın Xalq artisti Elza İbrahimova 2012-ci il fevralın 11-də 74 yaşında vəfat etdi.

50 ildən artıq davam edən yaradıcılığı boyu musiqinin müxtəlif janrlarında əsərlər yaradan bəstəkarnın xatirəsi unudulmur. Bu günlər Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqında (ABI) görkəmli bəstəkar, Xalq artisti Elza İbrahimovanın xatirəsi ona həsr olunmuş - rus dilində yazılıqdan sonra tərcümə edilərək qurumun dəstəyi ilə ərsəyə gələn "Sən yadına düşəndə" kitabının təqdimat mərasimi ilə yenidən anıldı. Kitabın müəllifi bəstəkarnın qızı Zəhra İbrahimova (Ələkbərova), tərcüməçisi Güllük İbrahimovadır.

Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sədri Xalq artisti, AMEA-nın müxbir üzvü, professor Firəngiz Əlizadə tədbiri giriş sözü ilə açdı. O, gənc ikon bir ulduz kimi parlayan Elza xanımın bənzərsiz

yaradıcılığından, bir-birindən gözəl, dilərlər əzbəri olan mahnılarından, ömrü boyu sövqlə çalışaraq milli musiqimizi zənginləşdirməsindən söz açdı.

Daha sonra sonotünaslıq üzrə elmlər doktoru, dosent Leyla Zöhrabova "Elza İbrahimovanın yaradıcılıq yolu", Əməkdar mədəniyyət işçisi, sonotünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Ülker Talıbzadə "Elza İbrahimovanın mahnılarında söz və musiqinin vəhdəti", sə-notünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Ayten Babayeva "Yeni nəşr olunmuş "Sən yadına düşəndə" kitabı (Bakı, "Renessans-A", 2023) haqqında" məruzələrlə çıxış etdilər.

Elza İbrahimova tanqoda burjua əhənginin olduğunu və sovet ruhuna uyğun gəlmədiyini iddia edən bəddi şüarın əksinə gələndə Azərbaycanca tanqo ritmini estradaya gətirən ilk bəstəkarlardan biridir. Bəstəkarnın "Qurban verərdim" (sözləri Rəfi Zəkənlidir), "Sən mənə lazımsan" (sözləri Əliəğa Kürçaylıdır), "Bağcadan keçmişəm" (sözləri Ənvər Əlibəylinindir) və digər mahnıları tanqo ritmində yazılıb. Tədbirdə bu məqamlardan söz açıldı və uzun illərdir bəstəkarnın yaradıcılığının təbliğinə çalışan Çingiz İbrahimovun böyük əməyi qeyd olundu. Milli Məclisin deputatı Hikmət Babaoğlunun bir musiqisevər kimi Elza İbrahimovaya verdiyi dəyər, dilə gətirdiyi məqamlar yadda qaldı.

Tədbirin bədii hissəsində Elza İbrahimovanın mahnıları - müğənni Rövşən Əziz Əməkdar artist Fəridə Hüseynovanın müşayiəti ilə "Gecələr bulaq başı" (sözləri Bəxtiyar Vahabzadəndir), "Təki sən sələ məni" (sözləri Əliəğa Kürçaylıdır), Əməkdar artist Arzu Əliyeva "Sən yadına düşəndə", "Daha mənə düzüm yox" (hər iki mahnının sözləri Dəmir Gə-dəbəylinindir) və digər əsərləri ifa olundu.

Z.FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

Səhnə xadimləri

Teatr sənətinin vurğunu

Dövrünün ən məşhur aktrisalarından olan Hökumə Qurbanova 1913-cü il iyunun 11-də Bakıda dünyaya gəlib. Atasını Abbasəli Qurbanov, anasını Malikat xanım uşaqlarının mükəmməl təhsil almalarına çalışdırdı. Evdə qoyduqları möhkəm qaydalar, uşaqlarına qarşı tələbkarlıqları da bunun üçün idi.

Hökumə Qurbanovanın oxuduğu 38 sayılı qız məktəbində, sonra isə 33 sayılı məktəbdə musiqi, ədəbiyyat, dram, tikmə, idman dərəcələri fəaliyyət göstərirdi. Valideynləri övladlarının həmin dərəcələrdə məşqlərinə nəzarət edirdilər.

Ata-anası incəsənəti çox sevirdilər. Ancaq Hökumə Qurbanovanın teatr sənətinə, səhnəyə kiçik yaşlarından marağ göstərməsinin səbəbi yalnız bu sevgi deyildi. O, uşaqlıqdan teatr sənəti barədə söhbətlərin, müzakirələrin, mübahisələrin şahidi olmuşdu. Və bunlar sadəcə, teatr həvəskarlarının teatr sənəti barədə söhbətləri deyildi. Hökumə xanımın anası Malikat xanım görkəmli bəstəkar Müslüm Gəromayevnin bacısı idi. Onlar uzun müddət Qubernski (indiki Fül-

liyyə göstərməsinə kömək etmək üçün Abbas Mirzə Şərifzadə Bakıdan Gəncəyə gəldi. Aktyorların əksəriyyəti teatr işçiləri üçün ayrılmış xüsusi binada qalırdı. Abbas Mirzə Hüseyn Cavidin "Şeyx Sənan" pyesini tamaşaya hazırlayırdı. Teatrın binası təmirə olduğu üçün və darsqallıq ucubandan məşqlər tez-tez onun mənzilində keçirilirdi. Hökumə Qurbanova o günləri sonralar belə yada salmışdı: "Bizim məzəlləri nazik bir divar ayırdığı üçün məşqlərin gedişini, rejissorun qeydlərini, məsləhətlərini hər dəfə əvvəldən-axırdək aşkar eşidirdim. Özümün də xəbərim olmadan burada keçən bütün məşqlərin iştirakçısı olurdum. Xumar rolunun ifaçısı o qədər də həssas, çəvik olmadığına, ləng işlədiyi-

lənə dövlət almağa başladı. Çünki o, istedadlı aktrisa, gözəl, məğrur qadın idi. Səhnədə taybarabarı yox idi. Hökumə Qurbanovanın oynadığı hər rol bir yaradıcılıq məktəbi idi. Aktrisağa başladığı ilk illərdən ən məşhur, ən parlaq rolları ifa edə bilirdi. Ancaq çalışdığı Akademik Milli Dram Teatrının qüdrətli aktyoru, keçmiş həyat yoldaşı Ələsgər Ələkbərov onunla bir yerdə səhnəyə çıxmaq istəmədi, bununla da istər-istəməz Hökumə xanımı baş rollardan məhrum etdi.

Milli Dram Teatrının tamaşalarında əvvəllər ara-sıra çıxış edən H.Qurbanova sonralar kollektivin əvəzlənən aktrisası kimi məşhurlaşdı. O, oynadığı rollar barədə deyirdi: "Mən oynadığım qəhrəmanların heç birinə bənzəmirəm. Axı onların hərsi bir fərddir. Doğrudur, hadisələr, dramatik vəziyyətlər arasında bənzərlik, oxşar zahiri əlamətlər tapmaq mümkündür. Lakin bütün bunların müqabilində onlar hərdən bir-birindən fərqlənir və ya digər keyfiyyətləri ilə seçilir".

Hökumə Qurbanova Akademik Milli Dram Teatrının səhnəsində "Şeyx Sənan"da Xumar, "Səyavuş"da Südəbə, "Antoni və Kleopatra"da Kleopatra, "Fərhəd və Şirin"də Şirin, "Od gəlini"ndə Solmaz, "Eşq və intiqam"da Zöhrə, "İnsan"da Səhər və daha neçə-neçə rolları oynadı. Onunla eyni tamaşada çıxış etməyi gənc aktyorlar özləri üçün böyük şöbəxətlik hesab edirdilər. Çünki Hökumə xanımdan bəyənirdilər.

Ancaq sənətin zirvəsinə yüksəlməsi ona yalnız sevgilər, pərəstişkarlar bəxş etmirdi. Ona paxıllıq edənlər də çox idi.

Hökumə Qurbanova "Azərbaycanfilm" in istehsal etdiyi "Bir ailə" filmində Leyla, "Onu bağışlamaq olarmı?"da Kəmalə xanım, "İnsan məskən salır"da Ana rollarına çəkildi. Kinorejissorlar nədənsə onu daha böyük rollara dəvət etmədilər. Ancaq 1950-1960-cü illərdə çəkilən filmlərin əksəriyyətində baş rolları Hökumə Qurbanova və Əli Zeynalov səsləndirirdi.

Hökumə xanım kinodan fərqli olaraq, teatrdə layıq olduğu rolları ifa edə bildi. Sənəti də dövlət tərəfindən layiqincə qiymətləndirildi. 1943-cü ildə Azərbaycanın Əməkdar artisti, 1960-cı ildə Xalq artisti, 1965-ci ildə isə SSRİ Xalq artisti fəxri adlarına layiq görüldü.

Onun sənət yolunu davam etdirən, Akademik Milli Dram Teatrının istedadlı aktrisası olan sevimli qızı Vəfa Fətullayevanın sağlamlıq xəstəliyi tutulması və 42 yaşında dünyədən köçməsi Hökumə Qurbanovanın qəlbinə sağlamlıq yara vurdu. Qızından bir il sonra - 1988-ci il noyabrın 2-də vəfat etdi. Məzarı Fəxri xiyabandır.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

zuli) küçəsində Müslüm bəyin öldüyü evdə yaşayırdılar. Balaca Hökumə xanım hər gün dayısının otlağını qonaq-qaralı götürürdü. Kiçik yaşlarından böyük sənətkarların teatr barədə fikirlərini dinləyirdi. Onların söhbətləri Hökumə Qurbanovanın yaddaşına həkk olunurdu.

Ömrünün ən şirin, unudulmaz xatirələrindən biri ilk dəfə teatra Müslüm bəy gətirdiyi gün idi. "Leyli və Məcnun" tamaşasına baxdı. O gün səhnədə gördüklərini Hökumə Qurbanova günlərlə xəyalında yenidən canlandırdı, sanki Məcnunun yanığı səsi onu hər yerdə müşayiət edirdi.

Bakı Pedaqoji Texnikumuna daxil olan Hökumə xanım 1931-ci ildə həmin məktəbdə təhsilini başa vurdu. Təhsilini Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında davam etdirdi. İki il konservatoriyanın fortepiano sinifində oxudu. Dramaturq və teatr xadimi Cəfər Cəbbarlının təşəbbüsü ilə "Almaz" filmində Yaxşı roluna da həmin illərdə çəkildi.

Hökumə xanım fortepiano sinfində oxuduğu zaman Ələsgər Ələkbərova tanış oldu. Dostluqla bağlanan münasibətləri sonra məhəbbətə çevrildi. Onlar evləndə Ələsgər Ələkbərov artıq 6-7 il idi ki, Bakı Türk İşçi Teatrının aktyoru idi. Onu 1927-ci ildə, 17 yaşında bu teatra dəvət etmişdilər. Gənc aktyorun ailəsinin maddi vəziyyəti ağır olduğu üçün qızını ona vermək istəməyən Malikat xanım nəhayət Hökumə xanımın inadkarlığı qarşısında güzəştə getməli oldu.

1933-cü ilin yanvarında Azərbaycan Kommunist Bolşeviklər Partiyası Mərkəzi Komitəsinin qərarı ilə Bakı Türk İşçi Teatrı Gəncəyə köçürüldü. Gəncə ailə də həmin şəhərə gəldi.

Tezliklə teatrın yeni məkanında daha yüksək səviyyədə fəa-

lənə görə rejissor vaxtının çoxunu ona və Xumara aid parçaların təkrar məşqlərinə sərf edirdi. Mən bir müddətdən sonra ayılıb gördüm ki, Xumar rolunu əzbər bilirəm. Rolu günü sabah oynamağa hazırım. Abbas Mirzənin rejissorluğu ilə Xumar "hazırlanmışam". Bu qəribə əhvalatı uzun illər bir mən bildim, bir də Ələsgər Ələkbərov. Üstündən 23 il keçəndən sonra Dram Teatrında "Şeyx Sənan" tamaşası hazırlananda Xumar rolunda məşq və çıxış edəndə tez-tez o qəribə hadisəsi və o böyük sənətkarı minnətdarlıqla xatırlayırdım. Mən aktrisa olmaq arzusunun ilk dəfə həmin gizli məşqlərdən sonra duydu...

Hökumə Qurbanovanın aktrisaşılıq istedadı Abbas Mirzənin də diqqətini cəlb edirdi. Amma onun məşqlərdə iştirakı Ələsgər Ələkbərovda qısqançlıq hissi yaradırdı. Hökumə xanım da yaraşığı həyat yoldaşının teatrdə deyib-güldüyü, məşq etdiyi qızlara qışqırırdı. Aralarında yaranan bu qısqançlıq, inciklik gətirdikcə güclənirdi. Bu evliliyi onların yeganə qızları Nailinin varlığı da qurtara bilmədi. Cütlük 1933-cü ilin oktyabrında Bakıya dönmə kimi ayrıldı. Onlar boşandıqdan sonra Ələsgər Ələkbərov evləndi. Bir müddət sonra Hökumə xanım da teatrın baş rəssamı Nüsrət Fətullayevla ailə qurdu. Onlar 25 ilə yaxın bir yerdə ömür sürdülər. Vəfa adını verdikləri qızları oldu. Lakin uzun illik ailə həyatı bu dəfə də boşanma ilə bitdi. Hökumə Qurbanova özündən 17 yaş kiçik olan aktyor Gündüz Abbasovla böyük bir məhəbbət yaşadı.

Abbas Mirzə Şərifzadə, Adil İskəndarov, Mehdi Məmmədov, Tofig Kazımov kimi istedadlı rejissorlarla çalışan Hökumə Qurbanova yeni-yeni rol-

Xəbərlər

Azərbaycanlı rejissor beynəlxalq film festivalının münisflər heyətinə dəvət alıb

Azərbaycanlı prodüser, rejissor Fariz Əhmədov Andrey Tarkovski adına XVII Beynəlxalq "Güzgü" Film Festivalının münisflər heyətinə dəvət edilib.

Bununla bağlı festivalın rəsmi saytında məlumat yerləşdirilib. Münisflər heyətinin sədri Rusiya Federasiyasının Əməkdar incəsənət xadimi Anatoli Vasilyevdir.

Müsbəqədə 12 ölkədən 8 film iştirak edəcək. Festivalın açılışı iyunun 30-da Andrey Tarkovski haqqında sənədli filmə reallaşacaq. Bağlanış filmi isə Kann Film Festivalında mükafat almış "Tonəzzülün anatomiyası" filmi olacaq.

Çimərlik mövsümü başlayıb

Ölkəmizdə çimərlik mövsümü hər il iyun ayının 15-dən başlayır. Buna qədər çimərliklərdə dəniz suyunun monitorinqi aparılır, sahillər tullantılardan təmizlənir, təhlükəsizlik tədbirləri görülür. Çirklənmə səviyyəsinin yüksək olduğu çimərliklər barədə əhaliyə məlumat verilir.

Azərbaycanda çimərlik mövsümü o qədər də uzun çəkmir, təxminən 2-2,5 aya qədər davam edir. Çünki şimaldan daxil olan soyuq sular Xəzərdə suyun temperaturunu aşağı salır. Eyni zamanda "küləklər səhəri"ndə havadan asılı olaraq dənizdə çimməklə bağlı xəbərdarlıqlar da edilir. Buna görə də insanlar çimərlik mövsümünün qısamüddətli olduğunu nəzərə alaraq həmin imkandan mümkün qədər çox yararlanmaq istəyirlər.

Təbii ki, isti havalarda sərinləmək üçün üz tutduğumuz çimərliklərin təmizliyi mühüm rol oynayır. Mövsümə hazırlıq zamanı sahil zolaqları təmizlənir. Amma dənizə üz tutanlar da ətraf mühitin təmizliyinə riayət etməli, tullantıları dənizə və ya çimərlik ərazisinə atmamalıdır. Yəni çimərliklərin təmizliyi özümüzdən asılıdır.

Bundan əlavə, təhlükəsizlik qaydalarına əməl olunmalıdır ki, dəniz sahilində istirahət və oyləncə bədbəxt sənəqlə nəticələnməsin. Ona görə də nəzarətsiz çimərliklərdən istifadə edilməməli, hava qaraldıqdan sonra dənizə bas vurulmamalıdır. Həmçinin Fövqəladə Hallar Nazirliyinin təhlükəsizlik məqsədilə dənizdə yerləşdirdiyi işarələrdən uzağa üzüməməli, xüsusən azyaşlılara nəzarət olunmalıdır.

İctimai çimərliklər mövsümə hazırdır

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətindən qəzetimizə bildirilib ki, çimərlik mövsümü ilə əlaqədar paytaxt sahilkənar ərazilərində yaradılan ictimai çimərliklərdə mövsümə hazırlıq işləri görülüb. Qeyd olunub ki, artıq 5 ildir Abşeron yarımadasının Sahil, Buzovna, Novxanı, Goradil və Pirşağı qəsəbələrində, "Sıx" çimərlik ərazisində - ümumilikdə 6 yerdə fəaliyyət göstərən bu çimərliklər paytaxtın dənizkənar ərazilərində mövcud özəl istirahət mərkəzlərinə və çimərliklərə alternativ olaraq yaradılıb.

"Çimərlik mövsümü ərəfəsində ictimai çimərliklərdə lazımi təmizlik-abadlıq işləri aparılıb. Qış ərzində dəniz sahilinə yığılan tullantılar, həmçinin dağların sahilə atdığı müxtəlif əşyalar yığıdırılıb, digər təmizlik işləri görülüb. Çimərlik ərazilərində yeni qum qatı salınıb, buradakı inventarlar, günlüklər, söhbətqahlar, sanitariya qovşaqları və duşlar yoxlanılıb, cari təmir işləri, bir sıra yerlərin rənglənməsi aparılıb. Bu çimərliklərdə avtomobillərin parklanması üçün nəzərdə tutulan meydancaqlar qaydaya salınıb. Həmçinin "Sıx" və Sahil çimərliklərində əlillərin dənizə çiməməsinə kömək üçün dənizin içində xüsusi beton zolaq qoyulub" - deyərək məlumatda qeyd olunub.

BŞİH-dən o da bildirilib ki, rəsmi çimərlik olmayan ərazilərdə də nəzarətdən kənar qalmayıb. Rayon icra hakimiyyətləri, kommunal xidmətlər mövsüm ərzində bu ərazilərin təmizliyini nəzarətdə saxlayacaqlar. İctimai çimərliklərdə isə Fövqəladə Hallar Nazirliyinin xilasetmə məntəqələrində, həmçinin tibb məntəqələrində yaradılıb.

Həmçinin Abşeron yarımadasının dənizsahili ərazilərində mövcud özəl çimərlik və istirahət mərkəzlərində də mövsümə hazırlıq işləri aparılıb, paytaxt sakinləri və şəhərimizin çoxsaylı qonaqlarının xoş istirahəti üçün lazımi şərait yaradılıb.

Hansı çimərliklərdə dəniz suyunun çirklənmə səviyyəsi yüksəkdir

Dəniz suyunun təmizliyi, fiziki-kimyəvi, bakterioloji göstəricilərinin hansı səviyyədə olduğu, əhalinin istifadəsi üçün yararlılığı ilə bağlı hər il müayinələr keçirilir, hansı çimərliklərdən istifadənin qadağan olunduğu, hansıların istifadəyə yararlı olduğu açıqlanır.

Səhiyyə Nazirliyinin məlumatına görə, 2023-cü ilin yay mövsümünə hazırlıqla əlaqədar olaraq, nazirliyin Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi tərəfindən Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Xəzər Kompleks Ekoloji Monitorinq İdarəsi ilə birlikdə Bakı və Sumqayıt şəhərləri, Lənkəran, Xaçmaz, Astara rayonları ərazisində yerləşən çimərliklərin sanitariya vəziyyətinin müayinəsi və dəniz suyunun keyfiyyət göstəricilərinin laboratoriyaya tədqiqat üsulları tətbiq etməklə monitorinqləri keçirilib. Laboratoriyaya müayinələrinin nəticələrinə əsasən, Bakı şəhərinin Buzovna, Zuğulba, Mərdəkan, Şüvəlan, Novxanı, Goradil, Nardaran, Bilgəh və Pirşağı çimərliklərində dəniz suyunun fiziki-kimyəvi, bakterioloji göstəricilərinin norma səviyyəsində olduğu aşkarlanıb.

Səbail rayonunun Sıx, Qaradağ rayonunun Sahil, Suraxanı rayonu Hövsan, Xəzər rayonunun Türkan, habelə Sumqayıt şəhərinin çimərliklərinin sanitariya-mühafizə zonalarında, şimal bölgəsinin Yalama, Nabran, İstisu, Seyidlü kəndi, cənub bölgəsinin Lənkəran və Astara çimərliklərinin qumsallıqlarında rekreatsiya əhəmiyyətli monitorinqlər keçirilib. Aparılmış monitorinqlər zamanı həmin ərazilərdən götürülmüş dəniz suyu nümunələrinin laborator təhlillərinə əsasən, dənizin tullantı suları ilə intensiv çirklənməsinin hələ də davam etdiyi və çimərliklərdə dəniz suyunun bakterioloji çirklənmə göstəricilərinin mövcud normativlərin tələblərinə cavab vermədiyi müəyyən edilib.

Çimərlik mövsümündə dəniz suyunun yüksək bakterioloji çirklənmə göstəricilərinin əhalinin sağlamlığı üçün təhlükə yaratdığı nəzərə alınaraq, "Sanitariya-epidemioloji salamatlıq haqqında" qanuna əsasən, bu çimərliklərdən istifadə müvafiqi olaraq tövsiyə edilmir. Hazırda çimərliklərdə dəniz suyunun laboratoriyaya müayinə üsullarının tətbiqi ilə nəzarət tədbirləri davam edir. Monitorinqin nəticələri ilə bağlı müvafiq tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulub.

Çimərliklərdə təhlükəsizlik tədbirləri vacibdir

Təbii ki, ətraf təmiz, dəniz suyu sanitariya normalarına cavab verirsə, çimərliklərdə üz tutanların ərazini təmiz saxlamaları, təhlükəsizlik qaydalarına əməl etmə-

lərindən savayı heç nə qalmır. Yay mövsümündə çimərlik ərazisində dincələnlərin, dənizdə üzünlərin təhlükəsizliyinə isə Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Kiçik-höcmli Gömilərə Nəzarət və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidməti nəzarət edir.

Xidmətin İctimaiyyətlə əlaqələr və təbliğat şöbəsinin rəisi, daxili xidmət polkovnik-leytenantı Aqşin Əlili qəzetimizə açıqlamasında bildirib ki, FHN-nin Kiçik-höcmli Gömilərə Nəzarət və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidməti tərəfindən çimərlik mövsümünə hazırlıqla əlaqədar zəruri təhlükəsizlik tədbirləri görülüb. Onun sözlərinə görə, aprel ayında etibarlı Abşeron yarımadasında mövcud sahilyanı ərazilərdə aidiyyəti yerli icra hakimiyyəti nümayəndələrinin iştirakı ilə monitorinqlər keçirilib: "Monitorinqlər ölkənin digər şəhər və rayonlarının sahil-boyu ərazilərində də aparılıb. Monitorinqlər zamanı çimərlik operatorlarına sularda təhlükəsizlik qaydalarını özümdə ehtiva edən bildirişlər paylanıb. Daha sonra icra hakimiyyətlərində aidiyyəti qurumların iştirakı ilə işçi müşavirlər keçirilərək monitorinq zamanı aşkar olunmuş nöqsan və çatışmazlıqların həlli üçün müvafiq tapşırıqlar verilir".

Şöbə rəisi bildirib ki, bununla yanaşı, xidmətin nəzarət etdiyi çimərliklərdə, o cümlədən Bakı şəhərinin Qaradağ, Səbail, Xəzər, Sabuncu və Binəqədi rayonlarında yaradılmış 6 ictimai çimərlikdə dağlıcaqlar vasitəsilə sualtı müayinələr aparılıb və sahil zolağı mövcud yazı cimsimlərdə, qaya parçaları və s.-dən təmizlənib. "Xidmətin balansında olan xilasetmə texnika və vasitələri, həmçinin dağlıcaqların əməliyyatlarında istifadə olunacaq avadanlıqlar işlək vəziyyətə gətirilib. İyun ayının 10-dan xidmətin nəzarət etdiyi çimərliklərdə üzmə sərhədlərini müəyyən edən nişanların və ərazidə istirahət edən vətəndaşların təhlükəsizlik qaydaları ilə bağlı maarifləndirilməsi üçün xüsusi lövhələr yerləşdirilib. Bu gündəlik iş xidmət gücləndirilmiş iş rejimində fəaliyyət göstərir".

Daxili xidmət polkovnik-leytenantı təhlükəsizlik qaydaları ilə bağlı tövsiyələrini də verir: "Hava qaraldıqdan sonra suya daxil olmaq, dənizə nişanlar qoyulan ərazini çimmək olmaz. Vətəndaşların nəzarətsiz çimərliklərdən istifadə etməsi tövsiyə edilmir. Spirtli içkiyə istifadə edib suya baş vurmaq, həmçinin küləkli havada dənizə girmək təhlükəlidir. Küləyin sürəti saniyədə 10 metrəndən artıqdırsa, dənizdə çimmək qadağandır. Ərazidə quraşdırılmış maarifləndirici lövhələrin üzərində yazılan tələblərə, xilasedicilərin göstərişinə əməl etmək vacibdir. Hər hansı təhlükə vəzirdə isə "112" qaynar xəttinə zəng vurmaq lazımdır".

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Sumqayıtda çimərliklərin təmiz saxlanması xüsusi diqqət yetirilir

Çimərlik mövsümü başlayıb. Sumqayıtlar da hava imkan verən kimi dənizə üz tuturlar. Bu səbəbdən şəhər çimərliklərinə təhkim edilən kommunal qurumların işləri də artır. Onlar ilk növbədə dəniz sahilinin, o cümlədən çimərliklərin təmizliyinə diqqət verirlər.

Amma şəhərdə fəaliyyət göstərən digər qəzetçilər də bu işdən kənar qalmırlar, dəniz sahilini tullantılardan təmizləmək üçün tez-tez imo-

liklər keçirirlər. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi 4 say-

lı Regional Ekologiya və Təbii Sərvətlər İdarəsinin kollektivi Sumqayıtçayın şəhərin ərazisindən keçən hissəsində müntəzəm olaraq təmizlik işləri aparır. İdarənin əməkdaşları həmçinin növbəlilik əsasında sahilboyu çimərliklərə nəzarət edirlər. Həmin aksiyaya şəhər sakinləri də qoşulurlar. Corat və Tağıyev qəsəbələrində, Novxanı kəndinin sakinləri bu işdə daha çox fəallıq göstərirlər.

Akif ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Dünya olduğu kimi

Kiril əlifbası ilə yazılmış ən qədim mətn

Bolqarıstanın Balak-Dərə qalasında aparılan qazıntılar zamanı üzərində dua olan qurğusun lövhə tapılıb.

Arxeoloqlar əvvəlcə köhnə metal parçasına o qədər də əhəmiyyət verməyiblər. Onu təmizləyib muzey fondlarına göndərmək üçün şəklini çəkməyə başlayanda lövhədəki yazı diqqətlərini çəkib. Tədqiqat nəticəsində bunun elmə məlum olan ən qədim Kiril yazısı olduğu müəyyən edilib.

Tapıntının rus dilinin tarixi ilə birbaşa bağlı olduğu bildirilir. Belə ki, Balak-Dərə hərbi qalası böyük çar Şimeonun dövründə bolqar ordusunun forpostu olub və üzərində yazı olan lövhə də bu dövrə aiddir. Belə lövhələr savaşdan əvvəl döyüşçülərin boynuna taxılırdı.

Bolqarıstan Milli Tarix Muzeyinin qazıntılara rəhbərlik edən baş kuratoru, arxeoloq İvaylo Kanevin sözlərinə görə, tapılan lövhə qalanın bolqar qamizonunun əsgərlərinə məxsus olub və çox güman ki, 916-927-ci illər arasında

hazırlanıb. Bunu hərfli üslubu və lövhənin tapıldığı arxeoloji təbəqə sübut edir. Yeddi sətirlik məndə Pavel və Nikola adlı iki nəfərin adı çəkilir. Onların Balak-Dərədə xidmət edən döyüşçülər olduğu güman edilir.

Qeyd edək ki, indiyə qədər 921-ci il yazısı Kiril əlifbası ilə yazılmış ilk mətn sayılırdı. O, Bolqarıstanda - Krepa kəndi yaxınlığında qaya monastırının divarında tapılmışdı.

Yerə yaxın kosmik cisim aşkar edilib

Astronomlar Yerin yaxınlığında yerləşən sirli kosmik cisim aşkar ediblər. İki min ildən artıq yaşı olan obyekt "2023 FW13" adlandırılıb.

"2023 FW13" martın 28-də Havay rəsədxanasında aparılan tədqiqat zamanı müəyyən edilib. Hesablamalara görə, o, planetimizə eramızdan əvvəl I əsrdə yaxınlaşmış və ən azı daha 1500 il onun yaxınlığında olacaq.

Bəzi alimlər Yerin yaxınlığında yerləşən bu obyektin yadplanetlərin kəşfiyyat zondları hesab edirlər. Onlar hətta bununla bağlı hesabat da hazırlayıblar.

40 milyon illik köpək balığı dişləri

Paleontoloqlar Tümen vilayətində qazıntılar zamanı köpək balığının dişlərini tapıblar. Onlar belə güman edirlər ki, bu dişlər 40 milyon il əvvəl yaşamış "Cetorinus Maximus" cinsinə aid nəhəng köpək balığına aiddir.

Onun vasitəsilə bölgənin qədim ekosisteminə daha ətraflı səciyələndirmək mümkün olacaq.

Qazıntılar zamanı köpək balığının dişlərindən başqa, mərcan, xərçəng və quşların da qalıqlarına rast gəlinib. Qeyd edək ki, quş qalıqları digərlərinə nisbətən ən nadir fosillərdən hesab edilir.

Alimlər bunun çox nadir tapıntı olduğunu bildirirlər. Bu köpək balığı dənizdə olan temperatur və yem bazasının qədim dövrdə flora üçün uyğun olduğuna dəlalət edir.

Dünyanın ən böyük qaz tankeri

Mayeşədirilmiş karbon qazının daşınması üçün inşa edilən "Harzand" tankeri istismara verilib. O, dünyanın bu təyinatlı ən böyük gəmisidir.

Çinin "Jiangnan" gəmiqayırma zavodu tərəfindən hazırlanan tankerin uzunluğu 230, eni 36,6 metr, çənərlərinin tutumu isə 93 min kubmetrdir. Onun inşası zamanı aşağı temperaturda istifadə üçün yararlı sayılan Çin poladından istifadə edilib. İki yanacaq mühərriklə təchiz edilən gəmi LPG ilə də işləyir.

Tankerin sifarişçisi "Petredce" şirkətidir.

Saturnun peykində su buxarı

min vaxt NASA-nın "Cassini" kosmik aparatı Ensələdin səthindəki çatlardan çıxan su buxarını müşahidə etmişdir.

Tədqiqatçılar bildirirlər ki, su buxarı o qədər güclüdür ki, hətta Saturn haqqalardan birinin formalaşmasında iştirak edir. Araşdırmalar nəticəsində məlum

olub ki, bu su buxarlarının tərkib hissəsinə metan, CO₂ və ammonyak təşkil edir. Bu orqanik molekullar isə həyat formasının yaranması üçün vacib olan faktorlardan biridir.

Alimlər güman edirlər ki, kosmik aparatın tərəfindən kəşf edilmiş bu buxarı Ensələdin səthində alt hissəsində yerləşən nəhəng okeanın iştirakı ilə baş verən hidrotermal proseslərin nəticəsidir. Bunu aydınlaşdırmaq üçün peykə missiya planlaşdırılıb. Plan əsasında, Ensələdin "Orbilander" kosmik aparatı 6 ay ərzində Ensələdin orbitində yerləşəcək və onun səthində yaxın məsafədə uçaraq lazımi nümunələr yığıacaq. Bununla yanaşı, peyk səthində alt hissəsinə xüsusi robotun göndərilməsi də planlaşdırılıb.

Ekstremal temperatur xəbərdarlığı

BMT-nin Ümumdünya Meteorologiya Təşkilatı iqlim və temperatur proqnozları ilə bağlı xəbərdarlıq yayıb. Hesabata əsasən, temperaturun növbəti 5 il ərzində Paris sahilindəki 1,5 dərəcə selsi göstəricisini keçəcəyi bildirilir. Bu isə öz növbəsində iqlim dəyişikliklərinə və ekstremal hava şəraitinə səbəb olacaq.

Bu, tarixdə qeydə alınan ilk beş temperatur yüksəlişi olacaq.

Alimlər xəbərdarlıq ediblər ki, qlobal temperatur göstəricisinin 1,5 dərəcə selsi keçməsi bərpası mümkün olmayan iqlim dəyişikliklərinə gətirəcək səbəblər yarada bilər. Buna Qrenlandiya və Qərbi Antarktida buzlaqlarının əriməsi, ekstremal yüksək temperatur göstəricilərinin, müxtəlif regionlarda ola-çaq quraqlıqları və dünyanın bir çox yerində olacaq ekstremal hava şəraitini misal göstərmək olar. Bu, "El-Ninyo" adlı global okean atmosfer hadisəsinin baş verməsi ilə əlaqədardır.

Qlobal iqlimə təsir göstərən sözügedən hadisə öz növbəsində iqlim dəyişiklikləri prosesini işə salacaq. "El-Ninyo" adətən Cənubi Amerikadan Asiya istiqamətində ilq suyu Sakit okeandan qərb hissəyə keçirən passat küləklərinin zəifləməsi səbəbilə yaranır. Nəticədə ilq suyu yerdə qalır. Bu isə Cənubi Amerika regionunu daha rütubətli edərək, Avstraliya, İndoneziya, Şimali Çin və Şimal-şərq Braziliyada quraqlıqlara səbəb olaraq bütün iqlimə təsir göstərəcək.

"Titanik" də gizli xəzinə aşkarlanıb

1912-ci il aprelin 15-də aysbergə dəyərək batan "Titanik" gəminin qalıqları üzərində araşdırmalar bu gün də aparılır. Tədqiqatçılar araşdırma zamanı 111 il sonra bəzi zəngin əşyaların tapıldığını açıqlayıblar. Bu, meqalodən köpəkbalığı dişlərindən hazırlanmış qızıl boyunbağıdır.

Araşdırmalar Kanadanın Nyufaundlend sahilində - Şimali Atlantik Okeanın 13 min fut dərinliyində "Magellan" şirkəti tərəfindən aparılır. Şirkətin sualtı aparatları ötən yay 200 saatdan çox vaxt sərf edərək gəminin 700 min çəkilişini ediblər. Bunun əsasında 3D rekonstruksiya yaradılıb.

Mövcud müqavilələrə əsasən, tədqiqatçılara artefaktlara toxunmağa icazə verilmir. Bununla belə "Magellan" komandası ümid edir ki, onlar süni intellektdən istifadə edərək bir zamanlar sözügedən boyunbağı taxan şəxsi müəyyən edə biləcəklər. Mütəxəssislər sənədlərin gəmiyə minməsi zamanı çəkilmiş görüntüləri təhlil etməyi planlaşdırırlar.

Hazırladı:
Ülker XASPOLADOVA,
"Azərbaycan"

18 İyun İnsan Hüquqları Günüdür

İnsan hüquqlarının qorunması
dövlətin prioritet vəzifələrindən sayılır

Cəmiyyətin və dövlətin inkişafı bir çox amillərlə yanaşı, demokratiyanın ali prinsiplərindən sayılan insan hüquqlarına da söykənir. Hüquq və azadlıqların təmin edilməsi müasir dünyada demokratik inkişafın ayrılmaz hissəsinə, bəşəriyyətin mədəni-hüquqi və siyasi ideallarının ali təzahürünə çevrilməklə vətəndaş cəmiyyətinin yetkinliyinin başlıca meyarı hesab olunur.

Ləyaqət, ədalət, bərabərlik, müstəqillik kimi ortaq dəyərlər insan hüququnun başlıca şərtləridir. Bu dəyərlər qanunla müəyyən edilir və qorunur. Bütün sivil dövlətlərdə ümumi hörmət və məsuliyyət predmeti kimi nəzərdən keçirilən bu meyarlar müstəqil Azərbaycan Respublikasının ictimai-siyasi həyatında da özünə möhkəm yer tapmışdır. Azərbaycan yüksək mədəni dəyərlərə malik tolerant və dünyəvi ölkədir. Müsəlman Şərqişində ilk parlament respublikasının qurulduğu Azərbaycanda Avropadan çox əvvəl qadınlar seçmək və seçilmək hüququ verilmişdir.

Ölkəmiz dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra beynəlxalq cəmiyyətin təmhüquqlu və beynəlxalq hüququn müstəqil subyekti kimi tarixin smadından uğurla çıxış, ümumbəşəri dəyərlərin üstünlüyünü qəbul edərək demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət quruculuğuna, eyni zamanda bəşəri sivilizasiyanın ideallarını azadlıq, insan hüquqlarını, ədaləti və sülhü özünün inkişaf yolu seçmişdir. Təndər bərabərliyi, qadınların cəmiyyətdə hərtərəfli iştirakının təmin olunması ölkəmizin mədəni dəyərlərə zənginliyindən xəbər verir.

10 il ərzində 13 məcləslə, 425 qanun, beynəlxalq sənədlərə qoşulmaya dair 419 müvafiq akt, 100 mindən çox insana şamil edilən 32 əfv formanı və 7 amnistiya aktı qəbul olunmuşdur.

2001-ci il dekabrın 28-də işə Milli Məclis "Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili haqqında" Konstitusiyası Qanununu qəbul etmişdir. Müvəkkil təsisatının yaradılması və fəaliyyəti üçün məddi və hüquqi baza formalaşdırılmış, 2002-ci il martın 5-də "Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) haqqında" Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Qanununu qəbul edilmiş barədə fərman imzalanmışdır. 2002-ci il iyulun 2-də "Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili haqqında" Konstitusiyası Qanununun təbiiq ilə əlaqədar bəzi qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi barədə qanun qəbul olunmuşdur.

Prezident İlham Əliyevin 2006-cı il dekabrın 28-də imzaladığı "Azərbaycan Respublikasında insan hüquqlarının müdafiəsi üzrə Milli Fəaliyyət Planının təsdiq edilməsi haqqında" sərəncamında Azərbaycanın müasir inkişaf dövründə hüquqi dövlət quruculuğu və insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində söylənilən gücləndirilməsi dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri kimi göstərilir.

Ölkəmizdə aparılan demokratik hüquqi islahatlar in-

san hüquqlarının müdafiəsi sahəsində mühüm irəliləyişlərin əldə edilməsinə şərait yaradıb, bu müddət ərzində ölkəmiz bir çox hüquqi akta qoşulub. BMT və Azərbaycan hökuməti arasında 1998-ci ilin avqustunda "İnsan hüquqları və demokratiyanın dəstəklənməsi sahəsində birgə layihə haqqında" memorandum imzalanıb, 2012-ci ilin dekabrında təsdiq olunmuş "Azərbaycan-2020: gələcəyə baxış" İnkişaf Konsepsiyası da insan hüquqlarının səmərəli qorunması üçün yeni imkanlar açmışdır.

Son illər ölkəmizdə bütün sahələrdə həyata keçirilən əsaslı islahatlar insan hüquq və azadlıqlarının etibarlı şəkildə təmin olunması mexanizmlərini daha da təkmilləşdirilməsinə təmin edib. Bu yerdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 10 fevral tarixli "Penitensiar sahədə fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi, cəza siyasətinin humanistləşdirilməsi və cəmiyyətdən təcridmə ilə əlaqədar olmayan alternativ cəza və prosessual məcburiyyət tədbirlərinin tətbiqinin genişləndirilməsi barədə" sərəncamını qeyd etmək yerinə düşər. Məhz bu sahədə əsaslı islahatların və program xarakterli fərman və sərəncamların imzalanmasının nəticəsidir ki, Azərbaycanda insan hüquqlarının qorunması istiqamətində görülən işlər beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilir.

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

İon dənizində yüzlərlə qaçqın boğuldu

Avropalılar Aİ-nin miqrasiya siyasətinə etiraz edirlər

Yunanıstanın böyük şəhərlərində minlərlə insan Peloponnes yarımadasında yerləşən Pulos şəhəri yaxınlığında qəzaya uğrayan gəmi qurbanlarının ailələri ilə həmrəylik nümayişi keçirib.

"Euronews" telekanalının məlumatına görə, ölkənin paytaxtı Afinada Adriatik dənizi və Aralıq dənizi arasında yerləşən, maksimal dərinliyi 5121 metr olan İon dənizində 30 metrlik balıqçı qayığının batması ilə bağlı iki aksiya baş tutub. Bildirilir ki, gəmidə yüzlərlə miqrant olub.

Həmkarlar ittifaqları Sintaqma meydanına, antiirqçı təşkilatlar isə Panepistimi küçəsindəki Afina Universitetinin binası yaxınlığına toplaşdılar. Sonra hər iki mitinqin iştirakçıları yürüşlə şəhərin mərkəzində keçirdilər. Yerli "Kafimerini" qəzeti yazır ki, təşkilatçılar stıgnaç qayıqından və miqrasiya siyasətinin uğursuzluğundan, həmçinin miqrantları və qaçqınları istismar edən cinayətkar alverçilərdən və onların artıq Aralıq dənizini "ölülər dənizi" nə çevirdiklərindən danışıblar.

"Əgər qaçqınlar viza versəydiniz, sağ qalacaqdılar" - bu şüar altında minlərlə etirazçı Afinada Avropa İttifaqının miqrasiya siyasətinə qarşı etiraz olaraq küçələrə çıxıb. Aksiya 800-ə qədər qaçqın daşdığı ehtimal olunan gəminin batmasından sonra baş verib. İlk məlumata görə, qoza

nöticesində ölən 79 nəfərin cəsədi sudan çıxarılıb, 144 nəfər xilas edilib, qalanları, yəni yüzlərlə qadın və uşaq itkin düşüb. Yürüş zamanı polislə toqquşmalar baş verib. Asayiş keşikçiləri xüsusi qumbaralardan və gözyaşardıcı qazdan istifadə ediblər. Aksiyanın dağıdılması zamanı 26 nəfər saxlanılıb.

BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreş Avropa səviyyəsində tədbirlər görməyə çağırır: "Gəlin həqiqəti söyləyək: bu, Yunanıstanın problemi deyil, bu, Avropanın problemi. Hesab edirik ki, Avropanın həmrəylik nümayiş etməməsi və bu kimi halların bir daha təkrarlanmaması üçün həqiqətən effektiv miqrasiya siyasətini inkişaf etdirməyin vaxtı çatıb".

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

B İ L D İ R İ Ş

"İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi" publik hüquqi şəxsi tərəfindən xroniki böyrək çatışmazlığı üzrə Tədbirlər Proqramının icrası üzrə məsrof mallarının satın alınması məqsədilə açıq tender metodu tətbiq edilməklə keçirilmiş satınalma prosedurunun qalibi "Azfar Med" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti müəyyən edilmişdir.

"İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi" publik hüquqi şəxsi ilə "Azfar Med" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti arasında 14.06.2023-cü il tarixdə müvafiq satınalma müqaviləsi imzalanmışdır.

Tender komissiyası

Əlaqə telefonları:

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar
SADIQOV

Qəbul otağı - 539-68-71, Beynəlxalq həyat, idman və informasiya şöbəsi - 539-63-82, 432-37-68
Baş redaktor müavinləri - 538-86-86, 434-63-30, 539-72-39 Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60
Məsul katib - 539-43-23, İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Məsul katib müavinləri - 539-44-91, Fotoilustrasiya şöbəsi - 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi - 539-84-41, 539-21-00, Kompüter mərkəzi - 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55, Mühəsibathüq - 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" nəşriyyatı,
IV mərtəbə
contact@azerbaijan-news.az
azreklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəhsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 5772
Sifariş 14 99

Qiyəti 40 qəpik

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə
abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır.
Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçıya müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC (012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azərmətbuatçıya" ASC (012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması (012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC (055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC (012) 594-09-59
"Ziya" LTD (012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC (012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC (055) 819-09-26

1 illik - 124,80 (yüz iyirmi dörd manat səksən qəpik) manat
6 aylıq - 62,40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat
3 aylıq - 31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzlənsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Paşinyan qadınları da orduya cəlb edir

Səbəb silahlı bölmələrdə hökm sürən xaotik vəziyyət və gənclərin xidmətdən yayınmasıdır

Üzləşdiyi tənəzzül getdikcə dərinləşən Hayastanda əvvəlki kimi silahlı qüvvələrdə böyük problemlər qeydə alınmaqdadır. Məğlub ölkənin ordusu istər döyüş qabiliyyəti, istərsə də təminat baxımından yenə ciddi çətinliklər yaşayır. Ölkədə yaşanan demografik problem səbəbindən ordunun şəxsi heyətə təminatı da sürətlə pisləməkdə davam edir.

Digər tərəfdən orduda yaranan kaos səbəbindən gənclərin silahlı qüvvələrdə xidmətdən yayınması adı hal alıb. Belə vəziyyətdə Hayastanda artıq qadınlar da orduya cəlb edilib.

Ölkə parlamenti bununla bağlı layihəni birinci oxunuşda qəbul edib. Bildirilib ki, 18-27 yaşlı qadınlar hərbi hissələrdə kurs keçəcəklər. Təşkil olunan kursların ilkin müddəti 6 ay olacaq, 6 aydan sonra isə onlar beşillik xidmətə keçə biləcəklər.

Hayastan ordusunda daha bir qalmaqal isə keyfiyyətsiz geyimlərlə bağlıdır. Ölkənin Müdafiə Nazirliyinin Hərbi polisi və Hərbiçilərin Sosial Müdafiəsi İdarəsi ən böyük hərbi hissələrdən birində əsgərlər üçün nəzərdə tutulan 14 min keyfiyyətsiz paltar aşkarlayıb. Faktla bağlı cinayət işi açılıb. Hayastan mətbuatı bunun ilk hal olmadığını qeyd edir.

Məğlub ölkədə əsgərlər arasında ölüm faktlarının da sayı artıb. Təkcə may ayında hərbi hissələrdə 13 belə hadisə olub. Sonuncu insident baş leytenant Tatevos Minasyanın intihar etməsidir. Bununla yanaşı, korupsiya ilə əlaqədar 2, fərariliklə əlaqədar 3, oğurluq halları ilə bağlı 10-dan çox fakt aşkarlanıb.

Bela həm də ondadır ki, hərbi hissələrdə baş verən ölüm faktları düzgün araşdırılmır. Məsələn, 10 il əvvəl qətlə yetirilən əsgər Henrix Nalbandyanın ölüm işi hələ açılmayıb. Hərbiçinin anası Lüdmila Nalbandyan bu cinayət işinin tam araşdırılacağına və günahkarların aşkarlanacağına hər hansı ümid bəsləmədiyini deyir.

"Jamanak" qəzeti isə diqqəti bu fonda ona yönəldir ki, Nikol Paşinyanın postmüharibə dövründə sonradan etdiyi kadr dəyişiklikləri də orduda vəziyyətin müsbətə doğru dəyişməsinə gətirib çıxarmayıb. Orduda döyüş və qeyri-döyüş şəraitində itkilər davam edir. Həmişəki kimi ordunun orzaqla təminatı da ciddi problemdir. Xüsusən də Nikol Pa-

şinyan Hayastan ordusunda xidmət edən əsgərlərə evdən yemək və paltar göndərilməsinə qadağan edildikdən sonra silahlı qüvvələrin rəhbərliyi və hərbi komandanlıqlar orduda müqavilə əsasında xidmət edən hərbi qulluqlara verilən ərzağı kəsməyə başlayıb.

Adının çəkilməsini istəməyən vəzifəli şəxs erməni mediasına bildirib ki, artıq müəyyən müddətdir, müqavilə əsasında maddə ilə işləyən hərbi qulluqlar hərbi hissələrin hesabına yemək yeyə bilmirlər və noticədə aclıqdan əziyyət çəkmək üçün özləri ilə qida götürməkdən başqa çıxış yolları qalmır.

"4rd.am" saytı yazır ki, orduda yeni müdafiə nazirinin təyin edilməsindən savayı heç bir dəyişiklik olmayıb. Ölülər davam edir, bu məsələlərin araşdırılması qabaqkı kimi gedir, çox pis təhqiqat aparılır, işlər açılmır. Ordudakı kriminal durum cəzasız qalır.

Bütün bunlar bir daha təsdiq edir ki, məğlub ölkənin ordusunun çöktüyü sürətlə davam edir.

Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

Planetdə deqradasiyaya uğramış torpaqların payı 40 faizə yaxınlaşır

Hazırda planetdə deqradasiyaya uğramış torpaqların payı 40 faizə yaxınlaşır. Bu cür vəziyyət ərzaq istehsalını təhlükəyə atır, biomüxtəlifliyi təhdid edir və iqlim böhranını dərinləşdirir. AZƏRTAC BMT-nin Xəbərlər xidmətinə istinadla xəbər verir ki, bu barədə BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreş Ümumdünya Səhrələşmə və Quraqlıqla Mübarizə Günü münasibətilə bildirib.

"Biz torpaq olmadan yaşaya bilmirik, lakin biz onunla kir kimi davranırıq", - deyər Antonio Quterreş vurğulayıb. - İrrasional ölkələrdə torpaq eroziyasının sürəti təbii proseslərdən daha sürətli bərpa sürətindən yüz dəfə çoxdur".

BMT-nin başçısı əlavə edib ki, yaranmış vəziyyət ən çox qadınlar və qızlara təsir edir: torpaqla ehtiyatsız davranma nəticəsində onlar qeyri-proporsional yüksək dərəcədə ərzaq çatışmazlığı və su deficitindən əziyyət çəkirlər, məcburi miqrasiya ilə üzləşirlər.

"Bir çox ölkədə qanunlar və mövcud təcrübə qadınlarla və qızlarla torpağa sahib olmağa imkan vermir", - deyər Antonio Quterreş davam edib. "Eyni zamanda qadınların və qızların belə imkana malik olduğu ölkələrdə onlar torpağın məhsuldarlığını və quraqlığa dözümlülüyünü artıraraq, səhiyyə, təhsil və qidalanmaya sarmaya qoyaraq, torpağı bərpa və müdafiə edirlər".

BMT rəhbəri dünya ölkələrinin hökumətlərini qadınlarla torpağa sahib olmağa mane olan hüquqi çəngəlləri aradan qaldırmağa və bu sahədə siyasətin işlənilməsinə dəstək verməyə çağıraraq, qeyd edib ki, torpağa bərabər hüquqlar eyni zamanda onun qorunması və gənc bərabərliyinin nail olmasına köməklik edir. "Qadınlarla və qızlarla bizim on dəyərli ehtiyatımıza öz töhfəsini verməsinə yardım etmək lazımdır", - deyər Antonio Quterreş vurğulayıb. "Gəlin ümumi saylarla 2030-cu ilə qədər torpaqların deqradasiyasını dayandıraq".